

Jesús Tté Buaë Kit Juan tö Juan

Yëkkuö i' kit Juan tö e' dör Jesús ttökatapa dabom eyök k_i b_öl e' eköl. Yëkkuö i' k_i Juan tö Jesús ttökata eköl tté cheke (13.23; 19.26; 20.2,21; 7.7, 20, 24). E' kièitö “Jesús ttökata dalër tajë iëna e'.” Ibikeitsèsö tö Juan wák tso' e' chök es. Ie' dör Israel aleri. Ie' ena iël Santiago e'pa ki' Jesús tö ittökataie. Ie'pa bak kanablök nima kli'uk. Ie'pa bak senuk batsöri tajë me'r Galilea e' o'mik tsinet. Iklö'wésö tö yëkkuö i' kit ie' tö Jesús kune' e' k_i duas de dabom paryök ena suliyök e' shu ulat (80-90 DC).

Ie'pa tö ibikeitsè tö ie' tö ikit Israel aleripa bak senuk bánet Israel esepa a. Juan 20.31 ee ie' tö se' a ikkachè tö ië ie' tö yëkkuö i' kit. E' tö ichè i' es: yëkkuö i' kitule as a' tö iklö'ù tö Jesús dör Skököl Alà pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Nies ikitule as sene michoë dö a' ulà a' a' erblö ie' mik e' wa. Es Juan tö ikit. Yëkkuö i' k_i ie' tö se' a ikkachè bua'iewa tö Skököl dör Jesús Yë.

Mik Juan wötënewa s'wöto wé a dayë nane kiè Patmos ee etä ie' dewatke kékëlaie. Mik ie' bak ee, etä Jesús tö ie' ka' yëkkuö kiè Apocalipsis e' shtök. Nies ie' tö yëkkuö tsitsirla skà kit dökä mañat.

Skököl Ttö yöne s'ditsöie

¹ Tsawe ta eköl kiè Skököl Ttö e' tso'tke. Ie' tso' Skököl ta, nies ie' dör Skököl. ² Kenet ie' tso'tke Skököl ta. ³ Skököl tö íyi ulitane yö' ie' ta ñita. Kë ì ku' ká i' k_i, e' kë yöneñak ie' wa. ⁴ Ie' dör sene

michoë e' wák. Ie' dör wës bö'wö es, e' tö se' er ñi'weke. ⁵ Bö'wö ñe' tö se' er suluë tso' wës stui a es e' ñi'wemir. Kë ì sulu e' alöpa*k*a i*k*i.

⁶ Wëm eköl patkë'bitu Skëköl tö e' kië Juan. ⁷ E' dë'bitu yi dör bö'wö ñe' ttekölie ittë pakök as suli-tane erblö imik Juan tö ittë pakeke e' wa. ⁸ Ie' wák kë dör bö'wö ñe', erë ie' dë'bitu ittë pakök.

⁹ Yi dör bö'wö ñe' e' dör bö'wö chökle datse ká jai a sulitane er ñi'woie e'. ¹⁰ Ká i' kos yö' Skëköl tö ie' ta ñita, erë mik idë'bitu ká i' a, eta ká i' wakpa kë éna iane tö yi dör ie'. ¹¹ Ie' dë'bitu iwák ká a ena iwák ditséwopa a, erë e'pa kë wá ikinewa. ¹² Erë wépa tö ikiéwa ta ierblé imik, esepa a kawö méitö as idörak Skëköl ala'rie. ¹³ Ie'pa de Skëköl ala'rie, erë e' kë dör wës se' ala'r kurke yé wa mì wa es. Ie'pa de Skëköl ala'rie ie' wák er wa.

¹⁴ Wé kië Skëköl Ttö ñe' yöne s'ditsöie ta isene' sa' shua. Ie' dör Skëköl Alà eköl ë e'. Ie' wa Skëköl er buaë chö se' a ena wës Skëköl dör moki, e' kos kkayëne se' a. E' su' sa' tö. ¹⁵ Juan tö ie' ttë paka' ta ichéitö aneule: “Wëm i' yë'yö a' a mik ye' iché tö wëm eköl daiä ye' ukuöki s'pattök ye' skéie, e' tso'tke ká iaiä ye' yöki, e' kuëki ie' dör buaë ichökle ye' tsata.”

¹⁶⁻¹⁸ Skëköl ttë dalöiëno e' mène Moisés wa. Erë kos Skëköl er buaë chö se' a ena wës ie' dör moki e' jchenewa sa' wá Jesucristo wa. Kë yi wá Skëköl suule iwöbla wa, erë ilà eköl ë tkërie iyé ta, e' dör ñies Skëköl, e' tö iyé kkaché se' a. E' kuëki ie' dör er buaë chökwak. Ie' er buaë kí ché se' a taië shute.

*Juan dör S'wöskuökwak e' tö Jesucristo ttë pake
(Mateo 3.11-12; Marcos 1.7-8; Lucas 3.15-17)*

19 Judiowak wökirpa tö sacerdotepa ena Leví aleripa, e'pa welepa patké Juan ska' ichakök: “¿Yi dör be'? ¿Be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'?”

20 Juan kë wá iblène. Ie' tö ie'pa iüté yësyësë:

—Ye' kë dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

21 Ie'pa tö iskà chaké:

—E'ma ¿be' dör yi? ¿Be' dör Skëköl tteköl bak kiè Elías e'?

Juan tö ie'pa iüté:

—Au, ye' kë dör ie'.

Ie'pa tö iskà chaké:

—¿Be' dör Skëköl tö iyë'at tö itteköl skà datse e'?

Etá Juan tö iüté:

—Au, ye' kë dör ie'.

22 Etá ie'pa tö iskà chaké ia:

—E'ma, ¿be' dör yi? Sa' ki ikiane jchenowa yësyësë chène yi tö sa' patké e'pa a. E' kueki ichó sa' a tö ¿yi dör be'?

23 Juan tö ie'pa iüté:

—Ye' dör wé yë' Skëköl tteköl Isaías tö e'. Ie' tö iyë': ‘Ká sir poë wé kë yi serku' eë yile ttöraë aneule, e' tö icheraë: A' er mane'ú Skëköl datse e' yöki. E' dör wes ñalá yuèsö yësyësë ie' yöki es.’*

24 Etá wépa patké fariseowakpa tö ttök Juan ta,

25 e'pa tö ie' a iskà chaké:

—Be' kë dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', be' kë dör Elías, be' kë dör Skëköl tteköl ñe', e'ma ¿i kueki be' tö s'wöskueke?

26 Ie' tö iüté:

—Ye' s'wöskueke di' a, erë eköl dur a' shua kë ijcher a' wá tö yi idir, 27 e' döraë ye' ukuöki kanablök ye' skéie. Ie' dör këkë tajë ye' tsata, e'

* 1:23 Isaías 40.3

kuęki ie' klöckuö kicha ě kě wötsėnanuk ye' siarla e' a.

²⁸ E' kos tka Betania. Ká e' ațę di' kiè Jordán e' wišet. Eę Juan tso' s'wöskuök.

Jesús dör Skėköl obeja jchėne e'.

²⁹ Bule es ță Juan tő Jesús sué tő idatse ie' ska' ță ichėitö: “Isaú. Wı idatse e' dör Skėköl obeja pupula patkėbitu jchė ì sulu wambleke sulitane tő e' nuı olo'yoie e'. ³⁰ Ie' wı paka' ye' tő a' a mik ye' tő iyė: ‘Eköl doia ye' ukuöki, e' tso'tke ká iaiaė ye' yöki, e' kuęki ie' dör buaė ichökle ye' tsata.’ ³¹ Ye' wák kě wă ijcher bua'iewă tő yi dör ie', erė ye' tő s'wöskueke as Israel aleripa wă ijcherwă tő yi dör ie'.”

³² Nies Juan tő ichė: “Ye' isuė tő Wiköl Batse'r datse ká jai a nubölie, e' ațę ie' a. ³³ E' yöki ye' kě wă ijcher tő yi idir, erė Skėköl tő ye' patkė' s'wöskuök di' a, e' tő ye' a iyė: ‘Yi ki Wiköl batse'r de ațę ie' a, e' dör wé tő a' iekewă Wiköl Batse'r a e' wák.’ ³⁴ E' sué ye' tő, e' kuęki ye' tő ichė a' a tő ie' dör Skėköl Alà ichökle.”

Jesús ttökatapa tsá

³⁵ Bule es ță Juan durne eę ță ie' ță ittökatapa de böl. ³⁶ Mik Juan tő isuė tő Jesús damia e' wa, ețę ie' tő ichė ie'pa a:

—ıWēm wı dör Skėköl obeja pupula patkėbitu jchė se' skėie e'!

³⁷ İ chė Juan tő, e' ttsė Juan ttökatapa böl tő, ețę ie'pa mıyal Jesús itöki. ³⁸ Jesús e' wötrėene ță isuė tő idatserak ie' itöki ță ichakėitö:

—İ kiane a' ki?

Ie'pa tő iiütė:

—A Rabí (judioie ttè e' wà kiane chè s'wöbla'ukwak), ¿wé be' serke?

³⁹ Età ie' tö ie'pa iüté:

—A' shkõ isaük.

Età ie'pa míyal ie' ta, ta wé ie' serke, e' sué ie'pa tö. Mik ie'pa mía ie' ta età diwö detke tkël. Ie'pa e' tséat ie' ska' dö katurketke ekkë.

⁴⁰ Ittökatapa böi tö Juan ttö ttsè' ta imineyal Jesús itöki, e' eköl kiè Andrés, e' dör Simón Pedro èl. ⁴¹ E' ukuöki bet ta Andrés tö ièl Simón e' kué ta ichéitö ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie, e' kué sa' tö. (“Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie” e' kiè judioie “Mesías” ena griegoie ikiè “Cristo”).

⁴² E' ukuöki ta Andrés wa Simón mítser wé Jesús tso' ee. Mik Jesús tö Simón sué, età ie' tö iché ia:

—Be' dör Simón, Juan alà, erè be' kirdaè Cefas (griegoie s'kiè Pedro, e' wà kiane chè ák.)

Felipe ena Natanael e'pa kié Jesús tö ittökatapaie

⁴³ Bule es ta Jesús tö ibikeitsé tö “ye' mi'kea Galilea.” Kam ie' mi' e' yöki ta ie' tö Felipe kué ta ichéitö ia:

—Be' shkõ ye' ta ye' ttökataie.

⁴⁴ Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Andrés ena Pedro e'pa serke ñies Betsaida. ⁴⁵ Felipe tö Natanael kué ta ichéitö ia:

—Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie kit Moisés ena Skököl ttekölpa tö yëkkuö ki, e' wák kué sa' tö. Ie' dör Jesús, José serke Nazaret, e' alà.

⁴⁶ Natanael tö iché:

—¿Ì buaè döttsami Nazaret?

Felipe tö iché ia:

—Be' shkõ sa' ta, ta iwà saú.

⁴⁷ Mik Jesús tō isué tō Natanael datse ta ichéitō:
 —Wēm wí e' je' dör Israel aleri bua'ie. Ie' kě kachōta'.

⁴⁸ Natanael tō ie' a ichaké:

—¿Ì be' a ichök tō ye' dör es?

Ie' tō iüté:

—Ye' kě ku' dur ee, erë kam Felipe tō be' kiö, e' yökí ye' tō be' su' higuera klō dikia.

⁴⁹ Natanael tō iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, ¡Be' dör Skököl Alà ichök! ¡Be' dör Israel aleripa blú ichök!

⁵⁰ Jesús tō ie' iüté:

—Ye' be' a iché tō “ye' be' su' higuera klō dikia,” ¿e' ã kuëkí be' erblé ye' mik? Erë e' tsata be' tō ikí sueraia.

⁵¹ Ñies ie' tō iché:

—Mokí ye' tō a' a iché tō ká jaí sueraë a' tō áie ta a' isueraë tō ye' dör S'ditsö Alà e' dör wes klökata† es shkokaie ká jaí a, e' kí Skököl biyöchökwakpa shköke wö'k wa'k.

2

Ulabatsè kèwö tkö'wëke Caná

¹ Böiki es ta ulabatsè Caná atë Galilea ee, ee Jesús mì tso'. ² Ñies Jesús ena ittökatapa kiule, e'pa de ulabatsè e' kèwö tkö'uk. ³ Mik ie'pa vino enewa, etä Jesús mì tō iché ie' a:

—Vino enewa.

⁴ Jesús tō ie' a iché:

—¿Iök be' tō e' ché ye' a? Kam ye' kèwö dō iwà kkachoie tō yi dör ye'.

† **1:51** Génesis 28.11 saú.

⁵ Etā imì tō iché íyi watiökwakpa a:

—Í kos chekeitö a' a, e' ú a' tō es.

⁶ Ee skaṽ tso' teröl (6) judiowak e' batse'ukerak Skököl a, e' dí dapa'woie. Skaṽ ek ë a di' choka galon döka dabom böyök (20) ö dabom mañayök (30) ekkë. ⁷ Jesús tō iché watiökwakpa a:

—Skaṽ ikkëpa wà iökā chië di' wa.

Tā watiökwakpa tō iwà iékarak es. ⁸ Etā Jesús tō iché iarak:

—I' tā itsá yöttsa elkela tā itsúmi ikéwö tkö'uk wökir a pattsé.

Es ie'pa tō iwé. ⁹ Etā iwökir tō di' yöne vinoie e' pattsé. Ie' kë wā ijcher tō wé vino e' datse (erë watiökwakpa tō di' yéttsa, e'pa ë wā ijcher tō wé idatse.) E' kueki ie' tō wëm ulabatske, e' kié ¹⁰ tā ichéitö ia:

—Sulitane wöblane vino bua'iewa, ese watiök kewe. Mik s'kiulepa tō iyé taië, etā vino ëse watieke. Erë be' tō vino bua'ie blé, ikkë erpa be' tō iwatieke.

¹¹ I' wé Jesús tō Caná ate Galilea ee, e' dör ì kë or yi a ese tsá o' ie' tō. E' wa ie' tō ilo taië, e' kkaché ie'pa a, tā ittökatapa erblé ie' mik.

¹² E' ukuöki tā ie' mía imì tā, iëlpa tā, ñies ittökatapa tā, ká kië Cafarnaúm ee. Ee ie'pa e' tséat ká böt ká mañat ekkë alè.

Jesús tō Skököl wé batse'wé

(Mateo 21.12-13; Marcos 11.15-18; Lucas 19.45-46)

¹³ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wé dökewatke tsinet, e' kueki Jesús mía Jerusalén kawö e' tkö'uk. ¹⁴ Mik ie' de Skököl wé pamik, etā ie' tō obeja ena bakala pupula ena nuböl ese

wataukwakpa kué. Ñies inuköl mane'ukwakpa* kuéitö tulurdak imesa o'mik. ¹⁵ Ta ie' tö tsa' tréwa, e' wa ie' tö iyi wataukwakpa kos tré'wéyal iobeja ibakala tso' kos e' ta. Ñies inuköl mane'ukwakpa inuköl tulétsaitö ta imesa trélurka. ¹⁶ Ie' tö iché nuböl wataukwakpa a:

—¡Íyi i' yölur sēraa! ¡kē ye' Yē u klö'warwa a' iyi watuōie!

¹⁷ E' ukuōki ta ittōkatapa éna iānewā tö Skéköl yēkkuō tö iché: “Be' u dalēr taiē ye' éna, e' tsatkeraē ye' tö dō ye' duōwā ekkē.”

¹⁸ Judiowak wōkirpa tö ichaké Jesús a:

—Ī kē or yi a ¿e' wése wēmi be' tö sa' a iwā kkachoie tö be' wā kawō ta' iyi ikkē wōie?

¹⁹ Ie' tö iiuté:

—U i' tkéttsa a' tö, e' ta böiki es ta ye' tö iyuékane.

²⁰ Ie'pa tö iché ia:

—U i' kané dōr duas dabom tkēyök kí teröl (46), etā ¿wes iyuékami be' tö ká mañatk ě?

²¹ Erē u cheke ie' tö, e' dōr iwák e' chōke.

²² E' kuēki mik ie' shkenekane, etā ittōkatapa éna iānewā tö ie' tö iyē' es. E' kuēki ie'pa tö Skéköl yēkkuō ena i' ye' Jesús tö e' klö'wé.

Jesús wā sulitane er suule buaē

²³ Mik Jesús tso' Jerusalén Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'uk, etā i' kē or yi a ese wēke ie' tö taiē. E' kuēki taiē pē' erblé ie' mik.

²⁴ Erē ie' wā ie'pa er suule buaē, e' kuēki kē ie'

* **2:14** inuköl mane'ukwakpa: Inuköl tso' Skéköl wé a, e' dōr kuā'kī, kē dōr inuköl tso' judiowak wā iyi tuōie bánet ese. E' kuēki yi tö iyi tuēke eē, ese kawōta ie'pa inuköl mane'uk inuköl ñe'se wa.

erblène ie'pa mik. ²⁵ Ie' wák wá ijcher buaë wës sulitane er dör. E' kuëki kë yi a ì yënuke ie' a tò wës se' er dör.

3

Jesús ena Nicodemo tté ñita

¹ Wëm tso' eköl kiè Nicodemo, e' dör judiowak wökirpa eköl. Ie' dör fariseowak. ² Ká et nañewe ie' de Jesús ska' ta ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, ì kë or yi a ese weke be' tö. Skéköl kë kúpa be' ta, e'ma kë be' a ì onuk. E' kuëki sa' wá ijcher tò ie' tò be' patké' sa' wöbla'uk.

³ Jesús tò iché ia:

—Moki ye' be' a ichè tò yi kë skà kunene etökichane, ese kë döpa_w ì blúie Skéköl tso' e' a.

⁴ Nicodemo tò ie' a ichaké:

—Mik s'de këchke, eta ¿wës s'kurmine etökichane? ¿Wës s'mi'mi_wane s'mi shua, e' kurmi etökichane?

⁵ Jesús tò iüté:

—Moki ye' be' a ichè tò yi kë kune di' wa ena Skéköl Wiköl wa, ese kë döpa_w ì blúie Skéköl tso' e' a. ⁶ S'kune s'mi wa s'yé wa ese ser wës s'ditsö ser es, eré yi kune Skéköl Wiköl wa, ese ser wës Skéköl ser es. ⁷ Ye' tò be' a ichè tò be' kawöta kunukne etökichane. ¿Wës e' tò be' tkiwemi? ⁸ Ì wakaneweke Skéköl Wiköl tò se' a, e' dör wës siwa' bitsirke ká wa'ñe es. E' blar ttsésö, eré wé idatse ena wé imirö e' kë jcher s'wa. Es itköke sulitane kune Skéköl Wiköl wa e'pa ta. Se' wá ijcher tò ie'pa kunene Skéköl Wiköl wa, eré kë se' wá ijcher wës iwà tköke.

⁹ Nicodemo tò iskà chaké:

—¿E'ma ima iwà dör?

¹⁰ Eta Jesús tò iüté:

Be' dör s'wöbla'ukwak dalöiërta' taië Israel aleripa shua ese, erë ¿wes be' kë wa iyi ikkë jcher?
 11 Moki ye' tö be' a ichè tö ì jcher sa' wa, e' cheke sa' tö a' a, ñies ì sué sa' tö, e' pakeke sa' tö, erë a' kë éna sa' ttö klö'wak yës. 12 Ýi tso' ká i' kî, ese wa ye' tö ikleeke a' a, erë e' kë klö'wè a' tö. Ye' mú tö ipakè iyi tso' ká jai a ese wa kë kleaule, e'ma ¿wes e' klö'wèmi a' tö?

13 “Kë yi mine'ka ká jai a ese dene ká i' a. Erë ye' dör S'ditsö Alà, e' datse ká jai a, e' kueki iyi tso' ee e' jcher seraa ye' wa buaë. 14 Mik Israel aleripa bak ká wé kë yi serku', ese ké a, eta Moisés tö tabechka yué tkabë diökölie,* e' batséwaitö kalka mik ta itkéka. Es ñies, ye' dör S'ditsö Alà, e' kawöta tkéka kal mik 15 as wépa erblé ye' mik, esepa ulà dö sene michoë e' ska'.” Es Jesús tö iché Nicodemo a.

Skököl éna sulitane dalër

16 Skököl éna ká ulitane wakpa dalër taië. E' kueki ie' alà eköl ë, e' me'ttsaitö ttèwa se' skéie, as yi erblé imik esepa kë duöwa aishkuö ta, e' skéie sene michoë dö iulà a. 17 Skököl kë wa ilà patkëne ká i' a se' kichatöksa. E' skéie ipatkë'itö se' tsatkök.

18 “Yi erblé Skököl Alà mik, ese kë kichatëne. Erë yi kë erblëne imik, ese kë erblëne Skököl Alà eköl ë e' mik, e' kueki ikichatënettsatke. 19 Skököl Alà dë'bitu ká i' a, e' dör wes bö'wö es se' er ñi'woie. Erë s'tso' ì sulu wamblök, esepa dör wes s'tso' stui

* **3:14** Moisés tö tabechka yué tkabë diökölie: Israel aleripa ukyëne Skököl kî ena Moisés kî. E' nuíie Skököl tö tkabë patkë' ie'pa ttökulur. Erë Skököl tö iyë' Moisés a tö tabechka yuö tkabë diökölie ta ibatsöwa kalka mik as wépa duökewatke esepa isaü ta ibuarne. Números 21.4-9 saü.

a es, e' wa ie'pa wöbatsö bua'ie. Ie'pa kë k_i ie' kiane. E' kuek_i wépa kë erbléne ie' mik, esepa kichatënetke. ²⁰ Wépa tö ì sulu wambleke, esepa éna suluë Skéköl Alà ar. Ie'pa kë k_i Skéköl Alà ttè kiane ttsè as ì sulu wamblekerakitö, ese wà kë kkayërwa. E' dör wës s'tso' stui a kë shkakwa bö'wö olo ska' es. ²¹ Erë wépa serke wës Skéköl ttè moki tö ichè es, esepa k_i Skéköl Alà kiar buaë. Ie'pa dewa buaë Skéköl Alà dör wës bö'wö es e' ska' iwà kkachoie tö ì wëke ie'pa tö, e' wëkerakitö Skéköl batamik.”

Juan S'wöskuökwak tö iché tö Jesús dör ie' tsata

²² E' ukuök_i ta Jesús mía Judea ittökatapa ta. Eë ie' e' tséat ká taië ie'pa ta s'wöskuök. ²³ Nies Juan tso' s'wöskuök ká kiè Enón eë, eë di' tso' taië e' kuek_i. Ká e' atë tsinet Salim. Pë' döke ie' ska' ta ie' tö ie'pa wöskueke. ²⁴ (Íyi ikké kaneone kam ie' wötërwa s'wöto wé a, e' yöki.)

²⁵ Erë ie' ttökatapa welepa ñi iütémi judiowak eköl ta, ie'pa e' batse'uke di' wa, e' tté k_i. ²⁶ E' kuek_i ie'pa míyal Juan ska' ta ichéitö ia:

—A S'wöbla'ukwak, wëm dë' be' ska' Jordán di' wishet ye' be' tö, e' wák tso' s'wöskuök ta sulitane mi'ke ie' ta. ¿E' kë tö be' tsiriwè?

²⁷ Juan tö iüté:

—Au, e' kë tö ye' tsiriwè. Skéköl kë wa se' a ikéwö mène, e' ta kë se' a ì onuk yës. ²⁸ Ye' tö iyè' tö 'ye' kë dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e', erë ye' patkéne'bitu ie' yöki keweie, e' ttsé' a wákpa tö buaë. ²⁹ Mik ulabatske, eta alaköl dör iwëm icha. Eta iwëm sini' tso' eë, ese tö wëm ttö ttsé, eta e' tö ie' ttsé'wé buaë. Ye' dör wës wëm sini' es. E'

kuək̄i ye' t̄tsē'ne buaē i'ñe tō sulitane mi'ke Jesús ta. ³⁰ Ie' kawōt̄a kik̄ek̄a tajē ye' tsata, e' skēie ye' ké e' wōōkwa diōshet.

Jesús dat̄se k̄a jai a

³¹ Yi dat̄se k̄a jai a, e' dör sulitane tsata. Wépa tso' k̄a i' k̄i, esepa dör k̄a i' wakpa, ì tso' k̄a i' k̄i, ese ẽ cheke ie'pa tō. Erē yi dat̄se k̄a jai a e' dör sulitane tsata. ³² Ì s̄ule ie' w̄a ena ì t̄tsēule ie' w̄a k̄a jai a ese pakekeitō, erē pē' kibiiepa kē w̄a ie' t̄tē klōone. ³³⁻³⁴ Yi patkē'bit̄u Skēkōl tō e' a Skēkōl Wikōl mēne tajē sh̄utē, e' kuək̄i ie' tō Skēkōl t̄tō pakekene. E' kuək̄i wépa tō ie' t̄tē klō'wé, e' wa esepa tso' ichök tō Skēkōl t̄tē dör mokiē. ³⁵ S'yé éna ilà dalēr tajē, e' kuək̄i iyi ulitane méat̄itō iulà a. ³⁶ Wé erblé Skēkōl Alà mik, ese ser michoë. Erē wé kē tō Skēkōl Alà t̄tō iutē, ese kē ulà dōpa sene michoë ska'. E' skēie Skēkōl kēsik me'rie iki.

4

Jesús t̄tē alakōl ekōl t̄a Samaria

¹⁻³ Fariseowakpa tō itt̄sé tō Jesús klépa kí iērke ena s'wōsurkerak tajē Juan tō s'wōskué e' tsata. (Erē Jesús wák kē w̄a s'wōsune, ittōkatapa tō s'wōskué.) Mik ì cheke ie'pa tō e' t̄tsé Jesús tō, et̄a ie' e' yét̄sa Judea míane Galilea.

⁴ Erē ie' itt̄sé tō ie' kawōt̄a shkōkt̄kō Samaria. ⁵ Ie' ena ittōkatapa de k̄a atē Samaria kiē Sicar eē. Eē ts̄inet k̄a me' Jacob tō ilà José a, e' atē. ⁶ Di' bi' Jacob tō k̄a iaiaē e' tso' eē. Eē Jesús demi t̄a ishtrinew̄a. Ie' e' tkés̄er di' biule e' kkōmik et̄a diwō dōketke bata a. ⁷⁻⁸ Jesús t̄tōkatapa míyal Sicar chkewō t̄aük ñè. E'

dalewa alaköl eköl dör Samaria wak, e' debitu di tsuk ta Jesús tö iché ia:

—A tayë, be' we'ikèyö, di' kakmú ña yè.

⁹ Ie' tkinewa ta iiütéitö:

—Be' dör judiowak, ye' dör Samaria wak. ¿Wes be' tö ye' a di' kieke? (Judiowak ena Samaria wakpa kë wö dör ñi mik, kë döta'wa ñi ska', e' kuëki alaköl tö iiüté es.)

¹⁰ Jesús tö iiüté:

—Ï meke Skököl tö se' a ëme ena yi dör ye', e' jchenúpa be' wa, e'ma be' tö ye' a di' kieraë ta di' tö sene meke sia ese meraëyö be' a.

¹¹ Alaköl e' tö Jesús a iché:

—A këkëpa, be' kë wa tka' ku' di' i' yottsä, ñies di' i' tso' iskië. ¿Wé be' tö di' e' kuëmi më ye' a? ¹² ¿Ima be' tö ibikeitsè? Se' yé bak dör Jacob, e' tö di' i' me'at sa' a. Di' i' ya' ie' wák tö ena ila'r tö ñies iiyiwak. ¿Be' tö ibikeitsè tö be' dör ie' tsata?

¹³ Jesús tö ie' iüté:

—Wépa tö di' i' yé esepa er sirdane. ¹⁴ Erë wépa tö di' meke ye' tö e' yé, esepa kë er sirpaiane yës. Di' e' dör ie'pa er a wes di' tskirke wötuö taië es, e' tö sene michoë meraë ie'pa a.

¹⁵ Eta alaköl tö iché ia:

—A këkëpa, di' e' mú ye' a as kë ye' er siria, ñies as kë ye' döia di' watsuk ie.

¹⁶ Jesús tö iché ia:

—Be' yú, be' wëm kiök ta be' kiéne.

¹⁷ Eta alaköl tö iiüté:

—Ye' kë wëm ta'.

Jesús tö iché ia:

—Buaë be' iché tö kë be' wëm ta'. ¹⁸ Be' ulabat-sule sketökicha ta i'ñe ta be' wa itso', e' kë ta' be' ulabatsule. Ì ché be' tö, e' dör moki.

¹⁹ Eta alaköl tö iché ie' a:

—A këkëpa, ye' tö isué tö wësua be' dör Skëköl tteköl. ²⁰ Sa' dör Samaria wakpa, e' këkëpa bak ká iaiäe, e'pa tö Skëköl dalöie e' wakaneo' kabata i' ki. Erë a' judiowak tö icheke tö s'kawöta e' kanéuk Jerusalén ë.

²¹ Eta Jesús tö iüté:

—A tayë, ye' ttö klö'ú. Kawö döraë ta Skëköl dalöie e' wakaneordaë ká wa'ñe, kë dör kabata i' ë ki ö Jerusalén ë a. ²² A' tö Skëköl dalöieke, erë e' kë jcher a' wa buaë. Erë s'tsatkër tté e' datse sa' dör judiowak ditséwö wa, e' kueki sa' wa ie' jcher buaë. ²³ S'yë dalöiökwakpa chökle, esepa tö ie' dalöieraë mokië iWiköl wa. E' kéwö döketke, moki idetke i' ta. ²⁴ Skëköl dör wiköl, kë wërta'wa, e' kueki wépa tö ie' dalöieke esepa ké idalöiök mokië wës ie' ki kiane es iWiköl wa.

²⁵ Eta alaköl tö iché:

—Ye' wa ijcher tö wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datse (e' kië “Cristo” griegoie ena “Mesías” hebreoie). Mik ie' de eta ie' tö iyi ulitane wà pakeraë se' a.

²⁶ Jesús tö ie' a iché:

—E'ma e' dör ye' tso' ttök be' ta e'.

²⁷ E' wösha ta ittökatapa debitune. E'pa tö Jesús sué kapakök alaköl ta, e' tö ie'pa tkiwéwa taië. Erë kë yi kësik dë'ka ichakök ie' a tö “¿i kiane be' ki?” ö “¿iök be' tso' kapakök alaköl se ta?” ²⁸ Eta alaköl tö iskau méat tkër ee ta imiane wé iu tso'rak ee, ta ichéitö e' wakpa a:

29 —Mishka wēm dur eköl e' sauk. Ì sulu kos wamblè'yö, e' chéitö ye' a seraa. ¿Ie' alè dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e'?

30 Eta ká e' wakpa biteyal Jesús weblök. 31 E' dalewa Jesús ttökatapa tö iché ia:

—A S'wöbla'ukwak, be' chkö.

32 Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' wä chkè tso', e' kë suule a' wä.

33 Ie'pa ñi chakérak:

—¿Yile wä chkè debitü ie' a ñè?

34 Erë Jesús tö ie'pa a iché:

—Ye' chkè dör, yi tö ye' patkè', e' ttö iütök ena kanè me'itö ye' a, e' eukwa seraa. 35 A' wä ttè tso' e' tö ichè: 'Kawö kianeia si' tkël eta iyiwö tso'tke shtè'; erë ye' tö a' a ichè tö pè' datse taië e'pa weblö. Ie'pa dör wes iyiwö alinetke tso'tke wè'iaë ténuk es. Ie'pa tso'tke erblök ye' mik. 36 Wépa tö ie'pa kimeke erblök ye' mik, esepa dör wes iyiwö shtökwakpa es, e' ské döraë ie'pa ulà a. Ñies wépa shteke ie'pa tö, esepa ulà a sene michoë döraë. Es wépa dör wes iyi kuatkökwakpa es ena wépa dör wes iyiwö shtökwakpa es, esepa ttsè'rdaë buaë ñita. 37 Pè' tö icheke: 'wele tö ikuatkeke, skà tö iwöshteke.' Ttè e' dör mokì. 38 Ye' tö a' patkè'mi iyiwö shtök wé a' kë wä ikuatkëule eë. Eë o'ka kanèblè', erë iwà de buaë a' ulà a.

39 Alaköl e' tö ipaké Samaria wakpa a: "Ì sulu kos wamblè'yö, e' chéitö ye' a seraa." E' kueki Samaria wakpa taië serke ká e' a, e'pa erblé Jesús mik. 40 Eta mik Samaria wakpa de Jesús ska', eta ie'pa kköché ie' a ta ichérakitö ia:

—Be' e' tsúat sa' ta.

Ie' e' tséat ie'pa ta ká böt. ⁴¹ Ie' kapaköke ie'pa ta, e' kueki ie'pa kí dapane tajë erblök ie' mik. ⁴² Eta ichérakitö alaköl a:

—Sa' erblé ie' mik e' kë dör be' tö sa' a iché, e' ë kueki. I'ñe ta' sa' wákpa tö ittö ttsé, e' kueki sa' tö iklö'wé tö moki ie' dör sulitane tsatkökwak.

*Jesús tö blu' kanè kueblu eköl e' alà bua'wéne
(Mateo 8.5-13; Lucas 7.1-10)*

⁴³ Böiki es ta Jesús e' yéttsa Samaria e' michone Galilea. ⁴⁴ Ie' tö iyé': Skököl tteköl kë dalöiërta' iwák ká ki. ⁴⁵ Mik ie' demi Galilea eta ká e' wakpa tö ikiéwa er bua' wa. Mik ie'pa dë'rö Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'uk, eta ì qos buaë o' Jesús tö, e' su' ie'pa tö. E' kueki ie'pa tö ikiéwa er bua' wa.

⁴⁶ Jesús dene Caná ate Galilea wé ie' tö di' yö' vinoie eë. Ká e' blú kanè kueblu eköl tso' Cafarnaúm, e' alà kirinewa tajë. ⁴⁷ Mik ie' wa ijchenewa tö Jesús tso' Judea, e' dene Galilea, eta ie' mía Jesús ska' ta ikköché ia:

—Mishka Cafarnaúm ye' alà duökewatke e' bua'ukne.

⁴⁸ Ie' tö iiüté:

—Wësua ì kë or yi a ese kë one ye' wa a' a iwà kkachoie tö yi dör ye', e' ta kë a' erblöpa ye' mik.

⁴⁹ Erë blu' kanè kueblu tö iché ia:

—A këkëpa, mishka bet kam ye' alà duöwa e' dalewa.

⁵⁰ Jesús tö iché ia:

—Be' yüne be' u a. Be' alà serdaia.

Ie' tö Jesús ttö klö'wé mokië ta ie' míane iu a.

⁵¹ Kam idömine u a, eta ikanè mésopa tö ikué ñala ki ta ie'pa tö ie' a iché:

—Be' alà buanene.

⁵² Ie' tō ie'pa a ichaké:

—¿Diwō wekkē ye' alà buanémine?

Ie'pa tō iuté:

—Chkì diwō bata rrate ekkē.

⁵³ Iyě éna iane tō diwō ekkē Jesús tō iyě' ie' a tō be' alà serdaia. E' kueki ie' ena iyamipa kos e'pa erblé imik.

⁵⁴ Jesús tso' Galilea, i' ta, i kē or yi a ese wéitō bötökicha eē.

5

Jesús tō wēm kraulewā bua'wéne

¹ E' ukuöki ta judiowak tso' kawō tkö'uk Jerusalén, eē Jesús mía. ² Jerusalén di'dape kuoie me'r ukkō kiè Obeja Ukkō e' o'mik tsinet. Di'dape e' kiè hebreoie Betsata, e' kkömik úla tso' skel. ³⁻⁴ Úla ekkē a taië s'kirirke esepa tso'. E'pa welepa kē wöbla wawër, welepa kē shko, welepa kraulewā. Ie'pa tso' ipanuk tō as di' wötir.* ⁵ Ie'pa shua wēm tēr eköl kraulewā. Ie' kirinemi e' ki duas de dabom mañayök ki pàköl (38). ⁶ Jesús tō isué tēr eē. Ie' wa ijchenewa tō ká iaiaë ikirinemi. Eta ie' tō wēm kraulewā e' a ichaké:

—¿Be' ki ikiane tō be' buarne?

⁷ Eta ikirirke tō ie' iuté:

* **5:3-4** Ttè i' kē ku' Juan yèkuö kèchke kibipa e' ki. E' tō ichè i' es: Mikle ta mikle ta Skèköl biyöchökwak eköl e' ökewa di' wötüik. Di' wötürke eta yi miwa di' a kewe, e' buanene. Kē itkine tō duè wése tō ie' tteke. E' kueki s'kirirke tso' ipanuk tō as di' wötür.

—A këkëpa, kë yi ku' ye' k̄imuk e' iowa di' a mik iwötirke eta. Bitökicha ye' e' iakwa, eta yile e' iéwatke ye' yök̄i kewe.

⁸ Jesús tö ie' a iché:

—Be' e' kōka, be' ka'la kōka ta be' shkōmi.

⁹ E' bet ta wēm buanene ika'la kékaitō ta ishkēmi ekka. Erē e' diwō dör judiowak eno diwō. ¹⁰ E' kuēki judiowak wōkirpa tö iché wēm buanene e' a:

—Iñe dör eno diwō, e' kuēki be' kë a kawō ta' ka' se tsukmi i'ñe.

¹¹ Ie' tö ie'pa iuté:

—Yi tö ye' bua'wéne, e' tö ye' a iché: 'Be' ka' shtōka ta be' shkōmi.'

¹² Eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Yi tö be' a iché tö 'be' ka' shtōka ta be' shkōmi'?

¹³ Jesús miá pē' tso' taië e' shua, kë wēneia, e' kuēki wēm buanene e' kë wa ijcher yi tö ie' bua'wéne. ¹⁴ E' ukuōki ta Jesús tö ie' kué Skököl wé a ta ichéitō ia:

—Ye' ttō ttsō. Be' buanene, e' kuēki ì sulu kë wamblaria dō' ì sulu k̄i dōbitune be' k̄i.

¹⁵ Eta wēm e' miá judiowak wōkirpa ska' ta ichéitō, 'Jesús tö ye' bua'wéne.' ¹⁶ Jesús tö ì kë or yi a ese wé eno diwō a, e' kuēki judiowak wōkirpa tö ie' suémitke suluë. ¹⁷ Erē ie' tö iché ie'pa a:

—Ye' yē kanēblōke këkraë, es ñies ye' kanēblōke.

¹⁸ Ttē e' tö judiowak wōkirpa k̄i uluwéka, éna ie' ttakwa ãme. Ie'pa kë ulune ie' k̄i, ie' tö eno diwō dalōsewéwa, e' ë kuēki. Erē ie' icheke tö Skököl dör ie' yē, es ie' e' chō tö ñies ie' dör Skököl, e' tö ie'pa k̄i uluwé taië ie' k̄i.

Skököl tö ilà a diché taië mé

19 Jesús tö iché ie'pa a: “Mok̄i ye' tö a' a ichè tö ye' dör Skëköl Alà, e' kě a ì onuk ye' wák er wa. Ì kōs wēke ye' Yě tö, e' sué ye' tö, e' ě wēke ye' tö. Ì wēke ye' Yě tö, e' kōs wēke ye' tö. 20 S'yě éna ye' dör ie' Alà e' dalēr taiē, e' kuek̄i ì kōs wēkeitō, e' kkachekeitō ye' a. Ñies ilè k̄i kkacheraëitō taiē ye' a, e' tö a' tkiwērawā taiē. 21 S'yě tö s'duulewā e' shkewēta'kane tā sene mekeneitō ie'pa a. E' sué ye' dör ie' Alà, e' tö sene meke wēpa a ye' k̄i ikiane mē esepa a. 22 Ñies S'yě kě tö yi shuleta' ichoie tö yi kichatērdaē ö yi sēr michoë, e' kēwō méitō ye' a as ye' tö s'shulō. 23 Ie' tö iwé es as sulitane tö ye' dalōiō wēs ie'pa tö ie' dalōieke es. Wēpa kě wā ye' dalōiēne, ñies esepa kě wā S'yě tö ye' patkē'bitū e' dalōiēne.

24 “Mok̄i ye' tö a' a ichè tö wēpa tö ye' ttè iuteke ena ierblōkerak yi tö ye' patkē'bitū, e' mik, esepa ulà a sene michoë detke. Ie'pa kě kichatērpattsa. Ie'pa kě ku'ia wēs s'duulewā es, ie'pa ulà detke sene chōkle ska'. 25-26 Ye' Yě dör sene mukwak ñies ye' dör sene mukwak, e' kēwō me' ie' tö ye' a e' kuek̄i. Wēpa kě wā sene michoë ku', esepa dör wēs s'duulewā es Skëköl a. Kawō dōraē tā ie'pa tö ye' dör Skëköl Alà e' ttō ttseraē. Wēpa tö ye' ttō ttsé tā iklō'wéitō mok̄i, esepa sēr michoë. Mok̄i ye' tö a' a ichè tö e' kēwō datse, ñies e' de i' tā. 27 Ñies ye' dör S'ditsö Alà, e' kuek̄i ie' tö kawō mé ye' a sulitane shuloie. 28-29 Kawō datse aishkuö tā, tā s'duulewā kōs tö ye' ttō ttseraē tā iē' yōrattsararak pō a. Wēpa tö ì buaē o', esepa shkerdakane sene michoë a. Erē wēpa tö ì sulu wamblē', esepa shkerdakane kichatēnoie. Ttè e' kě tö a' tkiukwā.

Wes se' wā ijcher tō Jesús tté dör mokïë

³⁰ “Kë ye' a ì onuk ye' wák er wa. Ye' kë kï ì kiane wè ye' wák er wa. E' skéie ì kiane wè Skéköl tō ye' patkë'bitu, e' kï, ese wekeyö. E' kueki ye' tō s'shuleke wes ye' Yé tō ye' a icheke es. E' kueki ye' tō s'shuleke yësyësë. ³¹ Ye' wák e' chöpa tō ye' ttö dör mokï, e'ma e' kë wà ta'. ³² Erë itso' eköl e' tō ye' tté cheke, e' dör Skéköl. Ye' wā ijcher tō ima ie' tō ye' tté cheke, e' wà ta'. ³³ A' tō ye' chakök patkë' Juan a ta ie' tō ye' tté yë', e' dör mokïë ñies. ³⁴ Erë s'ditsö tō ye' tté cheke, e' kë ska' ye' tkine. Erë ì yë' Juan tō, e' chéyö a' a as a' tsatkër e' ë kueki. ³⁵ A' a Juan dör wes bö'wö wöñarke olo burke es. Kuaë a' tō ie' tté klö'wé buaë ttsë'ne bua' wa, erë ekuölö ë. ³⁶ Erë ì skà tso', e' tō ye' tté cheke buaë, ì yë' Juan tō, e' tsata. E' dör, ì kë or yi a ese wekeyö taië wes ye' Yé tō ye' patkë' iuk es. E' tō sulitane a ikkacheke tō mokï ye' Yé tō ye' patkë'bitu. ³⁷ Ñies ye' Yé tō ye' patkë'bitu, e' tō ye' tté cheke, erë a' kë wā ie' ttö ttsëule, ñies a' kë wā ie' suule. ³⁸ Ie' tō ye' patkë'bitu, erë a' kë erblëne ye' mik. E' kueki a' kë tō ye' tté klö'weta' mokï a' er a. ³⁹ A' tō ibikeitseke tō Skéköl yëkkuö tō ichëmi tō wes sene michoë dömi a' ulà a, e' kueki a' tō isuekewa bua'iewa. Erë yëkkuö e' tō ye' tté cheke. ⁴⁰ Erë a' kë erblak ye' mik as sene michoë dö a' ulà a.

⁴¹ “S'ditsö tō ye' kikëka, e' kë ska' ye' tkine. ⁴² Erë ye' wā a' suule buaë tō wes a' dör. Ye' wā ijcher tō kë a' éna Skéköl dalër. ⁴³ Ye' dë'bitu ye' Yé ttö wa, erë kë a' wā ye' kinewa. Erë o'ka bitúpa iwák ttö wa, e'ma e' kiéwa a' tō buaë. ⁴⁴ A' wakpa ñi kikökeka, e' wa a' wöbatsö bua'ie. Erë a' kë kï ikiane tō Skéköl eköl ë, e' tō a' kiköka, e' ta ¿wes a' erblömi ye' mik?

45-46 Moisés tö ye' tté kitat yëkkuö k_i, e' kuek_i moki a' tö ie' tté klö'wé, e'ma ñies a' tö ye' tté klö'wèmi. E' kuek_i kë a' ibikeitsök tö ye' tö a' kkatèmi ye' Yé a. Ì kit Moisés tö ká iaiaë e' mik a' erblöke, e' je' tö a' kkatèraë. ⁴⁷ Erë ì kitbak ie' tö, e' kë klöne a' wa, e'ma ¿wes ì cheke ye' tö, e' klö'wèmi a' tö?"

6

Pë' döka mil skeyök e'pa tié Jesús tö
(Mateo 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

¹ E' ukuök_i ta Jesús mía batsöri kiè Galilea e' wishet. Batsöri e' kiè ñies Tiberias. ² Ì kë or yi a ese weke ie' tö taië. Ie' tö s'kirirke esepa bua'wéne, e' sué pè' tö, e' kuek_i taië pè' mir ie' itöki. ³ Ie' mía ittökataka ta kabata a ta ee ie' e' tkéser ie'pa ta. ⁴ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö dökewatke tsinet tkö'wè. ⁵ Mik ie' tö isué tö pè' de taië ie' itöki, etä ichéitö Felipe a:

—¿Wé se' mi'mi íyi tauk pè' kos ikképa a ñè?

⁶ E' chéitö Felipe a isuöie tö ima Felipe tö ie' iütèmi. Erë ie' wák wa ijcher buaë tö ì wèmi ie' tö.

⁷ Felipe tö iiuté:

—S'kaneblömi dö ká cien böyök, erë e' ské kë dör wè' íyi tuöie mè ie'pa a elke elke.

⁸ Ittökata eköl kiè Andrés dör Simón Pedro ël, e' tö iché ia:

⁹ —Íe duladula tso' eköl, e' wa pan yöule cebada wa tso' skël ena nima bötö; erë e' kë döpaká s'tso' taië e' k_i.

¹⁰ Jesús tö iiuté:

—Ichö ie'pa ulitane a tö a' e' tulúser isk_i.

(Ká e' a tajë ta'tsi tso'.) Etá pë' ulitane e' tulésér. Ee wëpa ë döká mil skeyök (5.000). ¹¹ Jesús tō pan klö'wé tá wëstela chéitō Skëköl a. E' ukuökí tá iblatéitō méitō ittōkatapa a as iwatiörakitō. Nies iwéitō nima tá es. Etá ie'pa tō iñé kos ie'pa kí ikiane ekkë. ¹² Mik ie'pa chké de wë' etá Jesús tō iché ittōkatapa a:

—Ibata atë e' shtó as kë iweirwa.

¹³ Etá ittōkatapa tō pan yöule cebada wa döká skël, e' bata atë, e' shté iëne döká kköla dabom eyök kí bök (12). ¹⁴ Mik pë' isué tō, i kë or yi a ese wé Jesús tō, etá ie'pa iché:

—Mokí wëm wí dör Skëköl tteköl cheke ká iaiaë tō idatse e'.

¹⁵ Erë Jesús wá ijchënewá tō ie'pa wá ie' mi'ketser diché wa tkëká blu'ie, e' kuëki ie' míane kabata a e' tsukat ekörla.

Jesús shkë di' kí

(Mateo 14.22-27; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Mik ká tuirketke, etá Jesús ttōkatapa biteyalne dō batsöri a. ¹⁷ Jesús ichétke ie'pa a tō kë ye' panar. Ká ttsenewatke etá Jesús kam dōne, e' kuëki ie'pa e' iékarak kanò a tá imichorak batsöri wíshët dō Cafarnaúm. ¹⁸ E' wöshá tá siwá' bitsinéká tajë, e' tō di' uyeke tajë. ¹⁹ Mik ishkerak dō kilómetro skël ö teröl e' ulatök, etá ie'pa isué tō Jesús shköratse ie'pa kker di' kí. E' tō ie'pa suawé. ²⁰ Ie' iché ie'pa a:

—jKë a' suanuk! Ye' idir.

²¹ Ie'pa ttsë'ne buaë ie' ikiökwa kanò a, e' wöshá tá idemirak wé imi'kerak ee.

Pë' tō Jesús yuleke

²² Bule es ta, pē' atē batsōri wışet, e'pa wa ijchenewa tō Jesús ttōkatapa mineyal kanò àr ee etō ě, e' kī, erē Jesús kē minea ittōkatapa ta. ²³ Eta kanò skà datse tseē Tiberias, e' irine tsinetkla wé ie'pa pan ña' mik Jesús wěstela yē' Skëköl a pan kī eta ee. ²⁴ Mik pē' isué tō ie' ena ittōkatapa kē ku'ia, eta ie'pa e' iéka kanò demi taiē ese kī ta imíyal Cafarnaúm iyulök.

Jesús dör chkè tō sene michoë meke e'

²⁵ Mik pē' demi batsōri wışet, eta ie'pa tō Jesús kué ta ie' a ichakérakitō:

—A S'wōbla'ukwak, ¿mik be' dē'bitu íe?

²⁶ Ie' iüté:

—Mokī ye' tō a' a ichè tō a' kē ku' ye' yulök, ì kē or yi a ese wéyö, e' wà ane a' éna e' kuëkī. A' tō chkè ña' taiē, e' ě kuëkī a' tso' ye' yulök. ²⁷ Kē a' kanëblök chkè erta'wa ese skéie. A' kanëblö chkè kē erta'wa tō sene michoë meke a' a, ese skéie. Chkè e' meraë ye' dör S'ditsö Alà e' tō, ye' Yē dör Skëköl e' tō ikéwö me' ye' a e' kuëkī.

²⁸ Ie'pa tō ie' a ichaké:

—¿Ì wèmi sa' tō as ì kiane Skëköl kī ese ù sa' tō?

²⁹ Ie' tō iüté:

—Skëköl tō ye' patkē' e' kī ikiane tō a' erblö ye' mik. E' ě kiane ie' kī.

³⁰ Ie'pa tō iché ie' a:

—Ì kē or yi a ¿e' wése wèmi be' tō as sa' tō isaù ta sa' erblö be' mik? ¿Ì wèmi be' tō? ³¹ Se' yēpa bak ká iaiaë e'pa tō ì kiè maná e' ña' ká sir poë wé kē yi serku' ee. E' tso' kitule Skëköl yëkkuö kī wé ichè: 'Moisés tō ie'pa dē' chkè datse ká jaì a e' wa.'

³² Jesús tō ie'pa iüté:

—Mok̄i ye' tō a' a ichè tō Moisés kē wā chkè dat̄se ká jaì a e' mène a' yēpa bak e'pa a. Ye' yē tō chkè e' me' ie'pa a. Erè chkè chōkle dat̄se ká jaì a e' watkeke ie' tō a' a. ³³ Chkè chōkle meke Skèkōl tō, e' dōr yi dat̄se ekōl ká jaì a tō sene michoë mēmi sulitane a e'.

³⁴ Ie'pa tō Jesús a iché:

—A kēkēpa, chkè e' mú sa' a kēkraë.

³⁵ Ie' tō ie'pa a iché:

—Ye' dōr chkè tō sene michoë meke e'. Yi bitūke ye' ska' ena ierblōke ye' mik, ese kē tepaiā bli tō, ñies ese kē ersirpaiā. ³⁶ Erè e' dōr wēs ye' tō a' a ichétke tō erè a' wā ye' suule a' wōbla wa, erè a' kē erblōku' ye' mik. ³⁷ Wēpa me' ye' Yē tō ye' a, esepa kōs bitūraë ye' ska' tā wēpa bitūke ye' ska', esepa kē watepattsayō. ³⁸ Ye' dat̄se ká jaì a, e' kē dē'bitū i' kiane ye' wák k̄i e' uk. Ye' dē'bitū i' kiane yi tō ye' patkē' e' k̄i e' uk. ³⁹ Yi tō ye' patkē', e' k̄i ikiane tō wēpa kōs me'itō ye' a, esepa kē wēne we'ikōyō. E' kuēk̄i ie'pa kē watepattsayō. E' skéie ie' k̄i ikiane tō ie'pa kōs shkē'wēkaneyō aishkuō tā mik ká i' enewa e' kēwō ska'. ⁴⁰ Ye' Yē k̄i ikiane tō wēpa tō ye' sué ena erblé ye' mik, esepa kōs ser michoë kēkraë. Ie'pa shkē'wēraneyō aishkuō tā mik ká i' enewa e' kēwō ska'.

⁴¹ Jesús tō ichétke: “Ye' dōr chkè dat̄se ká jaì a e'.” E' kuēk̄i ie'pa ukyēnemi ie' k̄i suluë. ⁴² Ie'pa tō iché:

—¿I' kē dōr Jesús dōr José alà e'? Iyē ena imì suule se' wā buaë. ¿Wēs ie' tō ichèmi tō ie' dat̄se ká jaì a?

⁴³ Ie' tō ie'pa iuté:

—Kē a' ukyēnuk̄iā ye' tā. ⁴⁴ Kē yi bitúpa ye' ska', ye' Yē tō ye' patkē', e' kē wā idē' e'ma. Wēpa bite ye' Yē wā, e'pa shkē'wēraneyō mik ká i' erkewatke

eta. ⁴⁵ Skëköl yëkkuö kitule ittekölpa wä e' tö ichè: 'Skëköl tö ie'pa kôs wöbla'weraë.' Es wépa tö ye' Yé ttö ttsetä', ñies e' wöblautä' ie' wa, esepa kôs bituraë ye' ska'.

⁴⁶ “Kë yi wä Skëköl sūule. Erë ye' dë'bitū ie' ska', e' kuëki ye' ë wä ie' sūule. ⁴⁷ Mokī ye' tö ichè a' a' tö wépa erblé ye' mik, esepa ser michoë këkraë. ⁴⁸ Ye' dör chkè tö sene michoë meke e'. ⁴⁹ A' yépa bak ká iaiaë, e'pa tö chkè kiè maná e' ña' ká wé kë yi serku' ese ska', erë ie'pa durulune. ⁵⁰ Erë chkè datse ká jai a, e' cheke ye' tö a' a. Wépa tö chkè e' ñé, e'pa kë duöpawä. ⁵¹ Erë chkè tö sene michoë meke datse ká jai a, e' dör ye'. Wépa tö chkè e' ñé, e'pa ser michoë. Chkè meraëyö ie'pa a, e' dör ye' wák chkä, e' merattsayö ttewä as ká ulitane wakpa isiepa erblé ye' mik, esepa ser michoë.”

⁵² Eta ie'pa ñi iütémi:

—¿Wes ie' tö ichkà mèmi se' a katè?

⁵³ Ie' tö ie'pa iüté:

—Mokī ye' tö a' a' ichè tö a' kë tö ye' dör S'ditsö Alà, e' chkà katè, e' pé yè, e' tā sene michoë kë döpa a' ulà a. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ye' chkà e' dör chkè chökle, ye' pé, e' dör di'yè chökle. E' kuëki wépa tö ye' chkà katé, ye' pé yé, esepa ulà a sene michoë detke. Aishkuö tā mik ká i' erkewatke, eta ie'pa shke'werakaneyö. ⁵⁶ Wépa tö ye' chkà katé, ye' pé yé, esepa bätse buaë ye' mik. Ñies ye' bätse buaë ie'pa mik. ⁵⁷ Ye' yé tö ye' patkè' e' serke iwák mik. Ie' mik ye' serke. Es ñies wépa tö ye' chkà katé esepa serke ye' mik. ⁵⁸ Chkè dë'bitū ká jai a, e' chök ye' tso' a' a. Chkè e' kë dör wes chkè kiè maná ña' a' yépa bak ká iaiaë e'pa tö

e' es. Ie'pa tö iña' erë ie'pa durulune. Erë wépa tö chké cheke ye' tö a' a' e' ñé, esepa ser michoë.

⁵⁹ Ttè e' wa Jesús tö ie'pa wöbla'wé judiowak ñi dapa'wö wé tso' Cafarnaúm e' a.

Jesús ttè batamik se' ser michoë

⁶⁰ Pë' shköke tajë Jesús ta, e'pa tö ttè ñe' ttsé ta ichérakitö:

—Ttè e' dör darërë. ¿Yi tö iklö'wèmi?

⁶¹ Ima ie'pa tso' ichök e' suéwaitö. E' kueki ie' tö ie'pa a' ichaké:

—¿Ttè e' kueki a' éna ye' wataksa? ⁶² Ye' dör S'ditsö Alà, e' míkane ká jai a wé ye' datse eë, e' mú sué a' tö, e'ma e' je' ta ¿a' erblömi ye' mik? ⁶³ Wiköl Batse'r tö sene michoë meke sia. Ì weke s'ditsö tö, ese kë dör ìie bua'. Ttè wa a' pattekeyö e' wà datse Wiköl Batse'r wa. Ttè e' klö'wé a' tö, e' ta a' ser michoë. ⁶⁴ Erë a' wëlepa kë erblöku' ye' mik.

Wépa kë erblöku' ie' mik ena yi tö ie' mekettsa e' jchertke ie' wà kewe, e' kueki ie' tö ichè es. ⁶⁵ Ie' tö ikí ché:

—E' kueki ye' tö a' a' ichè tö kë yi bitúpa ye' ska', ye' Yé kë wà imène e' ta.

⁶⁶ E' ukuöki ta tajë pë' shköke Jesús ta, e' kibiiepa tö iméat, kë shköia ie' ta. ⁶⁷ Eta Jesús tö ittökatapa dabom eyök ki böi (12), e'pa a' ichaké:

—¿A' shkakmi ñies ye' yöki?

⁶⁸ Eta Simón Pedro tö iiuté:

—A Skëkëpa, ¿yi ta sa' mi'mi? Be' ttè ë wa sa' ser michoë. ⁶⁹ Sa' erblétke be' mik. Sa' wà ijcher mokjë tö be' dör yi dör batse'r patkë'bitú Skëköl tö e'.

⁷⁰ Jesús tö ie'pa iuté:

—A' dabom eyök k_i b_öl (12), e' sh_uk_it ye' t_ö, er_ë a' ek_öl d_ör b_ë icha.

⁷¹ Mik Jesús t_ö e' ché eta Judas chéit_ö. E' d_ör Simón Iscariote e' alà. Ie' d_ör Jesús ttök_atapa dabom eyök k_i b_öl (12) e' ek_öl er_ë ie' t_ö Jesús w_ömekettsa.

7

Jesús ëlpa kë erblëne ie' mik

¹ E' ukuök_i t_a Jesús shk_öke Galilea. Judiowak wök_irpa éna ie' ttak_wa, e' kuek_i ie' kë shkak Judea.

² Erë judiowak t_ö kaw_ö tk_ö'weke kiekerakit_ö Úla Kéw_ö, e' kéw_ö tk_ö'wekerakit_ö Judea, e' dewatke tsinet. ³ E' kuek_i Jesús ëlpa t_ö ie' a' iché:

—Kë be' e' tsukat_ie. Be' yú Judea as ì kë or yi a' ese weke be' t_ö, e' wà saù be' ttök_atapa serke ee' e'pa t_ö.

⁴ Yi k_i ikiane t_ö s'malepa t_ö ikikèka tajë, ese t_ö íyi kos wé sulitane wörk_i. Mok_i ì kë or yi a' ese ormi be' a, e' t_a iú sulitane wörk_i.

⁵ Jesús ëlpa kë erblëne ie' mik, e' kuek_i ie'pa t_ö iwayué es. ⁶ Ie' t_ö iché ie'pa a:

—Kam ye' kéw_ö dök_a, erë a' kaw_ö kos ese dör buaë. ⁷ Wépa kë t_ö Skököl dalöie esepa kë a

a' sunuk suluë. Erë ye' tso' ie'pa a' ichök t_ö ì wambleke ie'pa t_ö, ese dör suluë. E' kuek_i ie'pa éna ye' ar suluë. ⁸ A' yúshka Úla kéw_ö tk_ö'wekerakit_ö e' a. Ye' kéw_ö kam dök_a, e' kuek_i kam ye' mi'.

⁹ E' chéit_ö t_a ie' e' tséat Galilea.

Jesús mía Jerusalén Úla kéwö tkö'uk

¹⁰ Jesús ëlpa míyal, e' ukuök_i t_a ñies ie' mía. Erë ie' mía bërë, kë e' kkayëule. ¹¹ Kéw_ö tk_ö'weke, e' shua judiowak wök_irpa tso' ie' yulök. Ie'pa t_ö ichaké:

—¿Wé ie' tso'?

12 Pē' dapane taiē ee, e'pa tō Jesús cheke ñi a bër ñi kukuō a. Welepa tso' ichök: “Jesús dör buaē.” Erë welepa tso' ichök: “Ie' kë dör buaē. Ie' tō se' k̄iteke.”

13 Erë ie'pa suane judiowak wökirpa yöki, e' kuēki ie'pa kë ttökü' darërë.

14 Mik ikéwö tkö'wekerakitö, e' döketke şaböts, eta Jesús dewa Skököl wé a ta ie' tō s'wöbla'wémi.

15 Eta judiowak wökirpa tkirulune iweblök ik̄ittsök ta ichéraitö:

—Ie' kë yöule ¿wes e' wa ttè jcher taiē?

16 Jesús tō iiuté:

—Ttè wa a' wöbla'weke ye' tō, e' kë dör ye' wák ttè, e' dör Skököl tō ye' patkè' e' ttè. 17 Yi e' chétke ì kiane Skököl ki e' wa uk, ese wa ijcherdaë tō ttè wa s'wöbla'wekeyö, e' dör Skököl ttè. Ie' kë tō ibikeitsepa tō e' dör ye' wák ttè è. 18 Yi ttöke iwák er wa, ese ki ikiane tō pè' tō ie' k̄ikèka. Erë wé ki ikiane tō yi tō ipatkè' e' k̄ikarka, ese ttö mok̄i kë kachöta'.

19 “Sulitane wa ijcher tō Moisés tō Skököl ttè dalöiëno e' méat se' a. Erë a' ulitane kë tō iwà dalöiè. ¿Ì kuēki a' ki ye' kiane ttèwa?”

20 Eta pè' tso' taiē ee, e'pa tō iiuté:

—Be' a aknama tso'. ¿Yi éna be' ttakwa?

21 Ie' tō ie'pa a iché:

—Ì kë or yi a ese wé ye' tō etökicha eno diwö a, e' tō a' ulitane tkiwéwa. 22 Moisés tō ttè dalöiëno me'at a' a tō a' ala'r wépa kos wakyuö itöttola kkuölitla tèt tsir e' wa ká de iki pāköl (8) eta. (Ñermata se' wa ijcher tō ttè e' kë mène Moisés wa, imène a' yépa bak ká iaiaë Moisés yöki e'pa a.) Ñies

Skëköl yëkkuö tö ichè tö kë a' kawö ta' kanëblök eno diwö a. Erë mik kâ de ala'rla ki pàköl, e' ane eno diwö a, etä a' tö a' ala'rla wakyueta' eno diwö a. ²³ A' a kawö ta' alala wakyuök eno diwö a Moisés ttè dalöioie, e' ta' ¿wes a' ulurmi ye' ki, ye' tö wëm eköl bua'wéne wa'ñe eno diwö a e' ki? ²⁴ Kë s'kkatar is iwër e' ë wa. E' skéie itö yulö yësyesë.

Jesús dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'

²⁵ Jerusalén wakpa welepa tö ichaké:

—¿Wëm wí kë yuleku' s'wökirpa tö ttèwa? ²⁶ Isaú, wí idur ttök sulitane wörki etä ie'pa kë tö ì chè ie' a yës. ¿A' iché, s'wökirpa tö iklö'wé tö moki ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'? ²⁷ Erë se' wa ijcher buaë tö wé ie' datse. E' skéie mik wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' datse, etä kë yi wa ijcherpa tö wé idatse.

²⁸ Jesús tso' s'wöbla'uk Skëköl wé a. Mik e' tö ttè e' ttsé, etä ichéitö aneule:

—A' ibikeitseke tö a' wa ye' sùule buaë. A' ibikeitseke tö a' wa ijcher buaë tö wé ye' datse. Erë ye' kë dë'bitu ye' wák er wa. Yi tö ye' patkë'bitu e' mik s'erblömi, ie' kë sùule a' wa. ²⁹ Erë ye' datse ie' ska', e' kueki ye' wa ie' sùule buaë. Ie' tö ye' patkë'bitu.

³⁰ Ie'pa tö ima'wé klö'wèwa, erë kam ie' kéwö doka, e' kueki kë yi ulà dë'wa iska'. ³¹ Erë taië pè'erblé ie' mik e'pa tö iché:

—Kë yi skà a' ì kë or yi ese onuk tköka Jesús tö iwé e' tsata. Ie' wake' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Fariseowakpa éna Jesús klö'wakwa

³² Jesús cheke pë' tō bërë ñì kukuō a, mik e' ttsé fariseowakpa tō, etā ie'pa ena sacerdotepa wōkirpa, e'pa tō Skëköl wé shkëkipa patké iklö'ukwā. ³³ Jesús tō iché:

—Ye' tso'ia a' tã bërbër ëme tã ye' míane yi tō ye' patkë'bitu e' ska'. ³⁴ A' tō ye' yuleraë, erë a' kë tō ye' kuëpa. A' kë döpakā wé ye' mîrö ee, e' kueki a' kë tō ye' kuëpaia.

³⁵ Tã judiowak wōkirpa ñì chaké:

—¿Wé ie' wí mi'kea, e' kë kuëpa se' tō? ¿A' ichè imi'kea wé judiowak mineyal senuk ká kua'ki wakpa shuā ese ska' pë' kë dör judiowak, esepa wöbla'uk? ³⁶ Ie' tō iché: 'A' tō ye' yuleraë, erë a' kë ye' kuëpa. A' kë döpakā wé ye' mîrö ee, e' kueki a' kë tō ye' kuëpaia.' ¿Ima e' wà kiane ché?

Se' er a ituöraë taië wes di' klōka tuō es

³⁷ Ikéwö tkö'weke judiowak tō, e' kéwö bata e' dör ibua'ie, e' kéwö Jesús e' kéka tã ichéitō aneule:

—Wépa ersine, esepa shkō ye' ska' di'yök.

³⁸ Wépa erblé ye' mik, esepa tã itköraë wes Skëköl yëkkuō tō ichè es, e' tō ichè: "Ie'pa er a ituöraë taië wes di' klōka tuō es."

³⁹ Mik Jesús tō di' klōka ché, etā ie' tso' Skëköl Wiköl merdaë wépa erblé ie' mik esepa a, e' chök. Erë e' kéwö ska' tã kam Jesús mi'kane iyë ska' olo ta' taië, e' kueki kam Skëköl Wiköl mer.

Judiowak ttè chilineka Jesús batamik

⁴⁰ Wépa tō ttè e' ttsé, e'pa welepa tō iché:

—Moki wëm wí dör Skëköl tteköl datse e'.

⁴¹ Welepa skà tō icheke:

—Ie' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e'.

Erë welepa skà tō icheke:

—Au, kë idör e'. Wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' kë bitupa Galilea. ⁴² Skëköl yëkkuö tö ichè tö ibituraë se' blú bak David e' ditséwö wa, ñies ibituraë Belén wé David bak senuk ee.

⁴³ Es ie'pa ttè chilineka Jesús batamik. ⁴⁴ Ie'pa welepa éna iklö'wakwa, erë kë yi ulà dë'wa ie' ska'.

Judiowak wökirpa kë erblëne Jesús mik

⁴⁵ Skëköl wé shkëkipa dë'bitu Jesús klö'ukwa, e'pa dene fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa ska', etä e'pa tö ichakérak ishkëkipa a:

—¿I kuëki a' kë wa Jesús dë'?

⁴⁶ Ishkëkipa tö iüté:

—¡Sa' kë wa yi ttsëule ttök wës wëm e' ttö es!

⁴⁷ Fariseowakpa tö iché ie'pa a:

—¿Ñies a' e' mettsa kitö'wè? ⁴⁸ ¿Ima a' ibikeitsè tö s'wökirpa ö fariseowakpa e'pa wele erblé ie' mik?

⁴⁹ Pë' ësepa kë wa Moisés ttè dalöiëno suule, esepa e' mukettsa kitö'wè. Erë ie'pa kichatënettsatke.

⁵⁰ Erë fariseowak eköl kiè Nicodemo dë'rö Jesús sauk nañewe, e' tö iché ie'pa a:

⁵¹ —Ttè mène se' a dalöiëno, e' tö ichè kë se' kawö tä' yi wömuksa we'ikè kam itö yulöttsasö buaë e' yöki. Es se' wa ijcher tö ì sulu wambléitö ö kë iwamblëne.

⁵² Ie'pa tö ie' iüté:

—¡Wësua ñies be' dör Galilea wak! Skëköl yëkkuö saú bua'ie, etä be' isuëraë tö Skëköl tteköl kë karpakä yës Galilea.

Alaköl eköl tö isenewabak dalösewéwa

⁵³ [Etä ie'pa ulitane míane iu a.

8

¹ Erë Jesús mía Olivo kébata a. ² Bule es bla'mi ie' dene Skëköl wé a ta pë' ulitane debitu ie' ska'. Ie' e' tkéser ie'pa wöbla'uk.

³ S'wöbla'uk ttè dalöiëno wa wakpa ena farise-owakpa de ie' ska'. Ie'pa wa alaköl eköl kunewa isenewabak dalöseukwa e' debitu. Ie'pa tö iké e' duökser sulitane wörki. ⁴ Ie'pa tö iché Jesús a:

—A s'wöbla'ukwak, alaköl i' kunewa isenewabak dalöseukwa. ⁵ Ttè dalöiëno me'at Moisés tö se' a, e' tö se' ké alaköl i'se ttökwa ak wa. ¿Ima e' chë be' tö?

⁶ Ie'pa tö Jesús a ichaké ima'woie tö ima ie' tö iütëmi ikkatoie. Erë Jesús e' wöéwa iski ta iulatska wa ishtëmiitö iski wes íyi shtësö yëkkuö ki es. ⁷ Ie'pa tö ikí chaké ia. Ie' wöduéka ta ichéitö:

—A' wé kè wa ì sulu wamblëule yës, ese tö ak tsá uyö ie' ki.

⁸ Eta Jesús e' wöéwane iski ta ishtëmineitö iski. ⁹ Mik ie'pa tö ttè e' ttsé, eta ì sulu wambleke ie'pa tö, ese ane ie'pa éna ta imíyal eköl eköl. Ikëkëpa míyal kewe, e' itökí iduladulapa. Bata ekké ta alaköl ë ate dur Jesús wörki. ¹⁰ Eta Jesús e' wöduékane ta ie' a ichakéitö:

—A tayë, ¿wé ie'pa? ¿Yi ate be' kkatök?

¹¹ Ie' tö iüté:

—A këkëpa, kè yi ate.

Jesús tö iché ia:

—Ye' ñies kè tö be' kkatè. Be' yúshka. Kè ì sulu skà wamblaria.]*

Jesús dör wes ká olo es sulitane a

* **8:11** Isalema ttè i' kè ku' yëkkuö këchke kit Juan tö. E' ukuökí ta yile skà tö ime'ka ikí.

12 Etä Jesús tö iskà chéne pë' a:

—Ye' dör ká ulitane wakpa a wës ká olo es. Wépa e' yué ye' ttökataie, esepa ser michoë ká olo e' a. Ie'pa kë serpaia wës s'shkõ stui a es.

13 Fariseowakpa tö iché ie' a:

—Be' wák tso' e' tté chök, e' kuëki be' ttõ kë wà ta'.

14 Ie' tö ie'pa iüté:

—E' yëne tö ye' e' tté chöke, erë ima ye' e' chöke e' wà ta'. Ye' wä ijcher wé ye' datse, ñies wé ye' michoë, erë e' kë jcher a' wä. E' kuëki ima ye' e' chõ e' wà ta'. 15 A' tö ye' bikeitseke wës a' wakpa kabikeitsõ es, e' kuëki a' tö ye' kKateke tö ye' dör kachökwak. Erë ye' kë tö yi bikeitseta' es. Ye' kë dë'bitu yi shulök, ye' dë'bitu s'tsatkök. 16 Erë mik ye' tö s'shulè, etä ye' kë tö s'shuleta' ekörla, e' kuëki ye' tö s'shuleraë yësyësë. Ye' yë tö ye' patkë', e' tso' ye' ta' s'shulök. 17 Ttè dalöiëno tö ichè tö s'ditsö böl tso' ittekölie, e'pa tö iché ñikkëë, e' ta' ie'pa ttè wà ta'. 18 Es e', ye' dör ye' wák tteköl. Ñies ye' Yë tö ye' patkë', e' dör ye' tteköl. E' kuëki ye' ttekölpa dör böl.

19 Ie'pa tö ie' a' ichaké:

—¿Wé be' yë tso'?

Ie' iüté:

—A' kë wä ye' suule, ñies a' kë wä ye' Yë suule. A' mú wä ye' suule, e'ma ñies a' wä ye' Yë suule.

20 Ttè ikkë ché Jesús tö itso' s'wöbla'uk e' dalewa. Ie' tkër s'wöbla'uk Skëköl wé a' wé kalkuö tso' inuköl ioie mè Skëköl a' ee. Erë kam ie' këwö doka, e' kuëki kë yi wä iklönewa.

A' kë döpa wé ye' mîrö ee

21 Jesús tö iskà ché ie'pa a:

—Ye' míḗ ṭṗ a' tō ye' yuleraë, erë a' duöralur ì sulu ḵos wambleke a' tō e' ḗ. E' kuëḵi kē a' döpakḗ wé ye' míró ee.

²² Etḗ judiowak wökirpa tō iché:

—Ie' iché tō sa' kē döpakḗ wé ie' míró ee. Ie' e' ttökewḗ alè, e' kuëḵi ie' iché es.

²³ Ie' tō ie'pa ḗ iché:

—A' dör ká i' wakpa ë, erë ye' dör ká jai wak. A' dör ká iḗ wakpa, erë ye' kē dör ká iḗ wak. ²⁴ E' kuëḵi ye' tō a' ḗ iché tō 'a' duöralur ì sulu ḵos wambleke a' tō e' ḗ. A' kē wḗ iklöne tō ye' dör yi yë'bitṗ ye' tō a' ḗ e', e' ṭṗ a' duöralur ì sulu ḵos wambleke a' tō ese ḗ.

²⁵ Etḗ ie'pa tō ie' ḗ ichaké:

—¿Yi be' dör?

Ie' tō iiṭé:

—Ye' dör yi yë'bitṗ ye' tō a' ḗ kuaë e'. ²⁶ Taië ye' wḗ ttè tso' a' kkatoie. Erë ì ḵos cheke ye' tō sulitane ḗ e' ttsëule ye' wḗ yi tō ye' patkë' e' kkō ḗ. Ie' ttè dör mokjë.

²⁷ Erë ie'pa kē éna iwà ane tō ie' tso' iyë dör Skëköl, e' chök. ²⁸ E' kuëḵi ie' tō iché ie'pa ḗ:

—S'ditsö Alà, e' dör ye'. Mik a' tō ye' batsékḗ krus mik, etḗ a' tō isuëraë tō yi dör ye'. Ye' kē tō ì wëpa ye' wák er wa. Ì cheke ye' Yé tō ye' ḗ tō ichö, e' ë chekeyö. ²⁹ Yi tō ye' patkë' e' tso' ye' ṭṗ. Ì wër buaë ie' wa, e' ë wëkeyö, e' kuëḵi kē ie' wḗ ye' meuleat ekörla.

³⁰ Mik e' ché Jesús tō, etḗ taië pë' erblé ie' mik.

Se' yënettsḗ ì sulu ulà ḗ Jesús batamik

³¹ Jesús tō iché judiowak erblé ie' mik, e'pa ḗ:

—A' serke këkraë ye' ttè dikḗ, e' je' ṭṗ a' dör ye' ttökatapa chökle. ³² A' wḗ Skëköl ttè mokḗ e'

jcherdaë buaë ta e' tö a' yerattsa, ì ulà a a' klöulewa e' yöki.

³³ Ie'pa tö ie' iüté:

—Sa' dör Abraham aleripa. Sa' kë klöulewa ì ulà a. ¿Wes be' tö ichèmi tö sa' yërdattsa?

³⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—Moki ye' tö a' a' ichè tö wépa tö ì sulu wambleke, esepa tso' klöulewa sene sulu ulà a. ³⁵ Erë s'klöulewa kanè mésoie ese serke iwökir ska', erë kë idör iwökir yami ekka. Iwökir alà e' dör iyami ekka kekraë. ³⁶ Ye' dör Skököl Alà. Ye' tö a' yëttsa sene sulu ulà a, e' ta moki a' yënettssa. ³⁷ Ye' wa ijcher tö a' dör Abraham aleripa, erë a' kë tö ye' ttè klö'wè, e' kueki a' ki ye' kiane ttèwa. ³⁸ Ì kkacheke ye' Yë tö ye' a, ese cheke ye' tö a' a. Es ñies a' tö iwambleke wes a' yë tö a' a' ikkacheke es.

³⁹ Ie'pa tö iüté:

—Sa' yë bak ká iaiäe e' dör Abraham.

Erë ie' tö ie'pa a' iché:

—A' mú dör Abraham aleripa, e'ma a' sermi wes ie' sene' es. ⁴⁰ Ye' tö ttè moki ché a' a' wes Skököl tö ye' a' ikkaché es. E' ë wéyö, erë a' ki ye' kiane ttèwa. Ese kë wamblène Abraham wa. ⁴¹ A' e' wamblö wes a' yë e' wamblö es.

Ie'pa tö ie' a' iché:

—¡Sa' kë dör ñalà alé! ¡Sa' yë dör eköl ë e' dör Skököl!

⁴² Ie' tö ie'pa a' iché:

—Ye' datse Skököl ska', e' tso' íe. Ye' kë dè' ye' wák er wa. Ie' tö ye' patkè'. E' kueki moki ie' chöpa a' yë, e'ma ye' dalèrmi a' éna. ⁴³ ¿Ì kueki a' kë éna ye' ttè wà ane? A' kë ki ye' ttè kiane klö'wè, e' kueki

a' kě éna ye' ttè wà ane. ⁴⁴ A' yě dör bë. A' dör ie' ala'r. A' dör ie' icha ta a' e' wamblö wes ie' ki ikiane es. Kekraë ie' dör s'ttökwak. Ie' ttö kos e' dör kachè wöchka, e' kueki Skököl ttö moki, e' kě wa ie' wöbatsö. Ie' dör kachökwa, ie' wák dër es, e' kueki ie' kachö taië. Ie' dör kachè këköl. ⁴⁵ Erë ye' tö ttè moki chë a' a, e' kueki a' kě tö ye' ttè klö'wè. ⁴⁶ ¿A' wé tö ikkachëmi tö ye' tö ì sulu wamblé? Ye' tö ttè moki cheke a' a, e' ta ¿i kueki a' kě tö ye' ttè klö'wè? ⁴⁷ Yi dör Skököl icha, ese tö ie' ttè ttsè er bua' wa. Erë a' kě dör ie' icha, e' kueki a' kě éna ie' ttè ttsak.

Abraham kam kur e' yöki Jesús tso'tke

⁴⁸ Eta judiowak kě erblëne Jesús mik, e'pa tö iché ie' a:

—Mik sa' iché tö be' dör Samaria wak suluë, e' a aknama tso', eta sa' tö iché yësyëse.

⁴⁹ Jesús tö ie'pa iüté:

—Au, kě ye' a aknama ku'. Ye' tö ye' Yë dalöieke, erë a' kě tö ye' dalöie. ⁵⁰ Ye' kě ku' ì yulök ye' wák a e' kikoka. Erë itso' eköl, e' ki ikiane tö a' tö ye' kikëka. E' dör s'shulökwak. ⁵¹ Moki ye' tö a' a ichè tö yi tö ye' ttè iüteke mokië, ese kě duöpawa.

⁵² Ie'pa tö iché ie' a:

—I'ñe je' sa' tö iklö'wé moki tö be' a aknama tso'. Abraham ena Skököl ttekölpa kos durulune. ¿Wes be' tö iché tö yi tö be' ttè iüteke, esepa kě duöpawa?

⁵³ ¿Ima be' erbikö tö be' dör se' yë Abraham e' tsata? Ie' blënewa ñies Skököl ttekölpa kos blërulune. ¿Ima be' erbikö tö be' dör yi?

⁵⁴ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' wák e' kikökeka, e'ma e' kě dör ìie bua'. Erë ye' Yë tö ye' kikekeka, e' wák cheke a' tö tö e' dör a' Këköl. ⁵⁵ Erë a' kě wä ie' sùule. Ye' je' wä isùule.

Ye' ichõpa tö ye' kë wä ie' sũule, e'ma ye' kachõ suluë wës a' es. Moki ye' wä isũule. Ie' ttè iũtekeyö.
⁵⁶ Abraham dör a' yé bak ká iaiäe e' tö ye' datse, e' kéwö sueraë, e' kueki ie' ttsé'ne buaë. Ie' tö isũ' ta e' tö ie' ttsëo' buaë.

⁵⁷ Ie'pa tö ie' a' iché:

—Kam be' ki duas dö dabom skeyök (50), etä ¿wës be' ichèmi tö be' wä Abraham sũule?

⁵⁸ Jesús tö ie'pa iũté:

—Moki ye' tö a' a' ichè tö ye' tso'tke Abraham bak ká iaiäe e' yöki kewe.

⁵⁹ Etä ie'pa tö ák klö'wé taië Jesús toie. Erë Jesús e' bléwä ie'pa shua e' yéttsa Skëköl wé a.

9

Jesús tö s'kũne eköl wöbla kë wawër e' bua'wéne

¹ Jesús shkõrami e' tö wëm kũne' wöbla kë wawër ese sué eköl. ² Etä ittõkatapa tö ie' a' ichaké:

—A S'wöbla'ukwak, ¿yi tö ì sulu wamblë', e' nuí kueki wëm i' kũne' wöbla kë wawër, ie' wák ö iyë ö imì?

³ Ie' tö ie'pa iũté:

—Kë idör tö ie' ö iyë ö imì tö ì sulu wamblë' e' nuí kueki. Ie' kũne' es as Skëköl diché taië e' wawër iki.

⁴ Yi tö ye' patkë', e' kanè kawõtä wè se' tö kawö ta'ia se' a' e' dalewa. E' dör wës se' kaneblõ ñiwe es. Se' blënewa etä kë se' a' ì kaneoneia. E' dör wës katuine s'ki es, kë se' a' kaneblënukia. ⁵ Ye' tso'ia ká i' ki, e' dalewa ye' dör wës ká olo es sulitane er ñi'woie.

⁶ Ie' tö iché one ta' ie' wiritué íyök ki, e' wa ie' tö döchka yué. Ta' wëm kë wöbla wawër e' wöbla ki döchka e' tiéitö. ⁷ Ta' ichéitö ie' a:

—Be' yú wöskuök di'dape kiè Siloé eē. (Siloé e' wà kiane chè: “patkëule”).

Wëm wöbla kë wawër e' mía ta iwöskuée ta iwöbla wawënene buaë ta imía iu a. ⁸ Pë' serke ie' o'mik ena pë' wà ie' suüle inuköl kak kiök e'pa ñi chaké:

—¿Wëm wí kë dör wëm e' tkökeser inuköl kak kiök e'?

⁹ Welepa tö iché:

—Tö, ie' idir.

Erë welepa skà tö iché:

—Au, kë dör ie' erë ie' sù idir.

Erë ie' wák tö iché:

—Tö, ye' je' idir.

¹⁰ Eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes i' ta be' wöbla wawënene?

¹¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—Wëm kiè Jesús e' tö döchka yué, e' tiéitö ye' wöbla kī ta ichéitö ña: 'Be' yú wöskuök di'dape kiè Siloé e' a.' Eta ye' mía wöskuée ta ye' wöbla wawënene.

¹² Eta ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wé wëm e'?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Kë ye' wà ijcher.

Wëm wöbla buanene e' kī chaké taië fariseowakpa tö

¹³⁻¹⁴ Mik Jesús tö döchka yué ena wëm wöbla kë wawër e' bua'wéneitö, e' kéwö dör eno diwö. E' kuëki wëm buanene e' tsémirakitö fariseowakpa ska'. ¹⁵ E'pa tö ie' a ichaké:

—¿Wes be' wöbla buanene?

Ie' tö ie'pa iüté:

—Wēm eköl tō dōchka tié ye' wōbla kī tā ye' wōskuée tā ye' wōbla buanene.

¹⁶ Ie'pa wēlepa tō iché:

—Wēm wé tō e' wé e' kē wā eno diwō dalöiēne, e' kueki e' wák kē patkēne Skököl wā.

Erē wēlepa skà tō iché:

—Ie' chōpa pē' sulusi, e'ma çwes ì kē or yi a ese ormi ie' a?

Es ie'pa ttè chilinekā.

¹⁷ Ie'pa tō iskà chakéne wēm buanene e' a:

—Ie' tō be' wōbla bua'wéne, çima e' wák bikeitsè be' tō?

Ie' tō ie'pa iüté:

—Ye' a tā ie' dör Skököl tteköl.

¹⁸ Erē ie'pa kē éna iklö'wak tō ie' bak wōbla kē wawēr tā iwasuétō. E' kueki ie'pa tō imì ena iyé tsuk patké ¹⁹ tā ie'pa a ichaké:

—çWēm i' dör a' alà? A' ichè tō ie' kune' wōbla kē wawēr, e' tā çwes i'ñe tā iwōbla wasuétō?

²⁰ Iyé ena imì tō iché ie'pa a:

—Sa' wā ijcher buaë tō ie' dör sa' alà. Ñies sa' wā ijcher tō ikune wōbla kē wawēr. ²¹ Erē wes i'ñe tā ie' wōbla buanene e' kē ijcher sa' wā. Ñies kē sa' wā ijcher yi tō ie' wōbla bua'wéne. E' chakó ie' wák a. Ie' detke kēchke. ¡Ie' wák tō ichèmi a' a! ²² Iyé ena imì e'pa suane judiowak wōkirpa yōki, e' kueki ie'pa tō iché es. Judiowak wōkirpa tō iyé'bak ñi a tō wépa iklö'wé tō Jesús dör wé pairine'bitū idi' wa s'blúie e', e' tā esepa yekelur ie'pa tō ie'pa ñi dapa'wō wé a, kē kièwaiā yēs. ²³ E' kueki iyé ena imì tō iché: “Ie' detke kēchke. Ie' wák tō ichèmi a' a.”

²⁴ Età ie'pa tō wēm buanene, e' skà kiéne tã ie' a ichaké:

—Be' ttō mokië Skëköl wörki. Sa' wã ijcher tō wēm tō be' bua'wéne, e' dör pë' sulusi.

²⁵ Wēm tō iüté:

—Kë ye' wã ijcher tō wēm e' dör pë' sulusi ö au. Erë ye' wã ijcher buaë tō ye' bak wöbla kë wawër, erë ìñe tã ye' tō iwasué. E' ë jcher ye' wã.

²⁶ Ie'pa tō iskà chakéne ie' a:

—¿Wes be' wéitö? ¿Wes ie' tō be' wöbla bua'wéne?

²⁷ Ie' tō ie'pa iüté:

—E' chétkeyö a' a, erë a' kë éna itt sak. ¿Ie a' kï ikiane tō ye' tō iskà chë? Wësua ñies a' e' yuak ie' kléie.

²⁸ Ie'pa tō ie' ché suluë tã ichérakitö iã:

—Be' dör wēm e' ttökata, erë sa' dör Moisés ttökatapa. ²⁹ Sa' wã ijcher tō Skëköl ut Moisés tã, erë wēm e', kë jcher sa' wã wé ie' datse.

³⁰ Ie' tō ie'pa iüté:

—¿I ché a' tō, e' tō ye' wökrawéwã! Ie' tō ye' wöbla bua'wéne tã ¿wes a' kë wã ijcher wé ie' datse? ³¹ Se' wã ijcher tō pë' sulusipa ttö kë iüteta' Skëköl tō. Erë wépa tō Skëköl dalöieke ena iserke wes ie' kï ikiane es esepa ë ttö iuteke ie' tō. ³² Ká i' tsá yöne e'tami kë yi wã ittseule tō se' kune wöbla kë wawër esepa wöbla buarta'ne. ³³ Ie' kë patköpa Skëköl tō, e'ma kë ì orpa ie' a.

³⁴ Ie'pa tō iüté:

—Be' kune', be' talane ì sulu ë a. ¿Wes be' kësik deka sa' wöbla'uk?

Età ie'pa tō itrë'wëshkar.

Wēm wöbla buanene e' erblé Jesús mik

³⁵ Jesús ittse tö wëm wöbla buanene e' trë'wëshkar ie'pa tö Skëköl wé a. Mik ie' tö ikué ta ie' a ichakéitö:

—¿Be' erblé S'ditsö Alà mik?

³⁶ Ie' tö iüté:

—A këképa, ichö ña yi idir as ye' erblö imik.

³⁷ Jesús tö iüté:

—Be' wä isuulebak; e' dör ye' tso' ttök be' ta e'.

³⁸ Eta ie' e' tkéwa kuchë kï idalöiök ta iché ia:

—A Skëképa, be' mik ye' erblé.

³⁹ E' ukuöki ta Jesús tö iché:

—Ye' dë'bitu ká i' a s'shulök as wépa dör wes s'wöbla kë wawër es esepa wöbla wawër. Ñies ye' dë'bitu wépa e' chö tö iwöbla wawër buaë esepa mukat wes iwöbla kë wawër es.

⁴⁰ Mik fariseowakpa welepa tso' ie' ska', e'pa tö ttè e' ttsé, eta ichéraitö ia:

—¿Ima be' sa' bikeitsè? ¿Sa' dör wes s'wöbla kë wawër es?

⁴¹ Ie' tö ie'pa iüté:

—A' mú wöbla kë wawër, e'ma ì sulu nuí kë ku' a' kï. Erë a' tö icheke tö a' wöbla wawër, e' kuëki a' kï ì sulu nuí tso'ia.

10

Obeja kkö'nukwak e' tté

¹ Eta Jesús tö iché: “Mokï ye' a' a' ichè tö obeja ekiblökwapka, esepa kë shkötawä wé obeja tso' wötëule, e' wëkkö chökle a. E' skéie ie'pa shkökewä bänet. Esepa dör akblökwapka. ² Erë wé shkökewä obeja wëkkö chökle a, ese dör obeja kkö'nukwak chökle. ³ Obeja wëkkö kkö'nukwak, ese tö obeja wëkkö kköppeke obeja kkö'nukwak a ta e' tö iobeja

kieke ikiè wa etö etö. Obeja tö ie' ttö ttséwā buaë, ta ie' tö iyekelur wé itso'rak wötëule ee. ⁴ Obeja tö ie' ttö ttséwā buaë, e' kueki mik ie' tö iyélur seraä, eta imi'kerak ie' itöki. ⁵ Yi kë süule ie'pa wā, ese kë töie ie'pa tö. Ie'pa kë wā ese ttö ttsëule, e' kueki ie'pa poneka iyöki.”

⁶ Ttè e' paké Jesús tö judiowak a, erë ie'pa kë éna iwà ane.

Jesús dör wës obeja kkö'nukwak buaë es

⁷ Ie' tö iskà ché ie'pa a: “Moki ye' tö a' a ichè tö ye' wák dör wës obeja wötëule ese wékkö es. ⁸ Pè' dë'bitu ye' yöki kewe s'wöbla'uk kache tté wa, esepa dör wës obeja ekiblökwakpa es, ie'pa dör pè' suluë. Erë wépa dör wës ye' obeja es, esepa kë wā ie'pa ttö ttsëne. ⁹ Ye' dör wës obeja wékkö es, wépa shkökewā ye' wa, esepa tsatkërdaë. Ie'pa döraë wës obeja shkökewā dökettsane chkök kkö'naule buaë ese es.

¹⁰ “Obeja ekiblökwakpa datse iekiblök ena ittökulur ie'ukwa, e' ë wamblök esepa datse. Erë ye' dë'bitu ká i' a sene bua'ie muk a' a, e' dör sene michoë chökle. ¹¹ Ye' dör wës obeja kkö'nukwak buaë es, e' e' murattsā ttewā iobeja tsatkoie. ¹² Erë wé kanëblöke inuköl dalërmik, ese kë dör ikkö'nukwak chökle. Ie' kë dör obeja wák, e' kueki mik chichi kañiru datse, eta ie' tö obeja méat ta itkashkar ta chichi kañiru tö obeja ttewā ta imalepa poneka. ¹³ Wëm e' kë tkine obeja ki. Ie' tkirke inuköl ë ki, e' kueki itkashkar.

¹⁴⁻¹⁵ “Ye' wák dör wës obeja kkö'nukwak buaë es. Ye' Yé wā ye' süule buaë, es ñies ye' wā ie' süule. Wépa dör ye' icha e'pa dör wës ye' obeja es, ie'pa süule ye' wā buaë, ñies ie'pa wā ye' süule. Ye' e'

murattsä ttèwà ie'pa tsatkoie. ¹⁶ Ñies ye' wà ye' icha skà tso' bānet, esepa dör ye' obejapa ñies, erë ie'pa kë dör a' ditséwö. Ie'pa döraë ye' wà ye' ska' tã ie'pa tö ye' ttö iüteraë tã iërdawarak ye' icha tso' ië e'pa tã ñita echka ëme. Ye' ë döraë ie'pa kos e' kkö'nukwakie.

¹⁷ “Ye' e' murattsä ttèwà e' shkerdakane, e' kuëki ye' Yé éna ye' dalër tajë. ¹⁸ Kë yi a ye' duökwa. Ye' e' murattsä ttèwà ye' wák er wa. Ye' a kawö mène e' mottsä ttèwà ena shkenokane wes ye' Yé tö ye' patkë' iwà uk es.”

¹⁹ Mik judiowak tö ttè e' ttsé, etã ie'pa ttè chiliwékane. ²⁰ Ie'pa kibiiepa tö icheke:

—iIe' dör aljie! iIe' a aknama tso'! ¿Iie a' tö ittö ttseke?

²¹ Erë imalepa tö icheke:

—iYi a aknama tso', ese kë ttö es! Aknama kë a s'wöbla buanukne.

Judiowak kë erblëne Jesús mik e'pa tö iwatëttsä

²² Tskiri kéwö de, etã Jerusalén wakpa tso' Skëköl wé batse'one ká iaiaë, e' kéwö tkö'uk. ²³ E' shua Jesús shködur Skëköl wé üle kiè Salomón üle e' a. ²⁴ Etã judiowak kë erblëne Jesús mik, esepa iënewà ie' pamik tajë tã ie'pa tö ie' a ichaké:

—¿Kos sa' tö be' ttè panemirö? Iwà chö sa' a yësyësë tö be' dör wé pairine'bitü idi' wa s'blúie e' ö kë be' dör e'.

²⁵ Ie' tö ie'pa iüté:

—Ye' tö ichétke a' a, erë a' kë erblëne ye' mik. Ì kë or yi a ese wéyö ye' Yé ttö wa. E' tö ikkaché buaë sulitane a tö yi dör ye'. ²⁶ Erë a' kë dör ye' obeja, e' kuëki a' kë erblöku' ye' mik. ²⁷ Ye' obeja tö ye' ttö ttseke. Ye' wà ie'pa süle buaë ena ie'pa datse

ye' itöki. ²⁸ Sene michoë mekeyö ie'pa a ta ie'pa kë duöpa_w aishkuö ta. Ie'pa kë yërpattsai_a yi a ye' ulà a. ²⁹ Ye' Yë tö ie'pa me' ye' a e' dör íyi ulitane tsata. E' kueki kë yi a ie'pa yërpatts_a ie' ulà a. ³⁰ Ie' ena ye', sa' dör eköl ë.

³¹ Eta judiowak kë erblëne Jesús mik, e'pa tö ák skà klö'wéne taië ie' toie. ³² Ie' tö ie'pa a iché:

—Ye' Yë batamik íyi buaë wé ye' tö taië a' wörki ¿e' wé kueki a' ki ye' kiane ttèw_a ák wa?

³³ Ie'pa tö iiüté:

—Sa' kë éna be' ttakwa íyi buaë wé be' tö ese kueki. Sa' éna be' ttakwa be' tö Skököl ché suluë e' kueki. Be' dör s'ditsö ë, erë be' e' chö tö be' dör Skököl.

³⁴⁻³⁶ Ie' iiüté:

—¿Wes a' tö ye' kkateke ttè e' ki? ¿A' kë éna iane tö ká iaiaë Skököl tö iyè' a' shulökwakpa bak e'pa a: “a' dör këkölp_a”?* Ttè e' tso' kitule Skököl yëkkuö ki. Se' w_a ijcher tö yëkkuö e' dör moki kekraë. Ie'pa wépa a Skököl tö ittè me'bak s'shulök, esepa ki' ie' tö këkölp_a, e' yita ye' kirmi buaë ie' alà. E' wà dör tö ie' wák tö ye' klöç' ta ye' patkë'bitütö ká i' a. ¿Wes a' ichèmi tö ye' tö ie' ché suluë mik ye' iché tö ye' dör ie' alà eta? ³⁷ Ì kiane ye' Yë ki tö ye' tö iwè, e' mú kë uk ye' ku', e'ma kë a' erblök ye' mik. ³⁸ A' kë erblöku' ye' mik, erë ì wekeyö, e' mik a' erblö as a' w_a ijcher moki tö ye' Yë ena ye' sa' dör eköl ë.

³⁹ Judiowak tö Jesús skà ma'wé klö'wèw_a, erë ie' tkashkar ie'pa yöki.

* **10:34-36** këkölp_a: Si'kuaie ttè e' dör dioses.

40 E' ukuöki ta Jesús míane Jordán wishet wé Juan bak s'wöskuök ee. Ee ie' e' tséat. 41 Tajë pè' de ie' ska' ta ichekerakitö:

—Juan kë wä, ì kë or yi a ese one, erë wëm i' paka' Juan tö qos e' dör moki.

42 Eta tajë pè' tso' ká e' a, e'pa erblé Jesús mik.

11

Lázaro blënewa

1 Wëm tso' eköl duöke kiè Lázaro serke Betania. Ee María ena iël kiè Marta e'pa serke. 2 María e' dör Lázaro kutà tö Skëkëpa Jesús klō ki kiō masmas të'ka ta ipasio'waitö itsakö wa e'. 3 Ie' ena Marta e'pa tö Jesús a ichök patké:

—A Skëkëpa, Lázaro dalër tajë be' éna, e' duöke.

4 Mik Jesús tö ittsé ta ichéitö:

—Duè e' kë e' alöpakā iki da'a. E' dör buaë Skëköl olo kkachöie, ñies ye' dör ie' Alà e' olo kkachöie.

5 Marta ena iël ena Lázaro, e'pa dalër tajë Jesús éna. 6 Erë mik ie' ittsé tö Lázaro duöke, eta ie' kë mìnè iska'. Ie' e' tséatia dö ká böt wé itso' ee. 7 E' ukuöki ta ie' iché ittökātapa a:

—Mishkane Judea.

8 Ie'pa tö iché ie' a:

—A S'wöbla'ukwak, i' kukuie se' dë'rö ee, ta judiowak ki be' kiane ttèwā ák wa. ¿Wes ee be' shkakne?

9 Ie' tö ie'pa a iché:

—Kë a' tkinuk e' ki. Kam ye' kéwö döka, e' kueki kë ì tköpa ye' ta. E' dör wes ttè i' tö ichè es: Ká ñiwe a diwö tso' döka dabom eyök ki böt (12). Ñiwe ta ká olo buaë, e' kueki se' shköke ñiwe, e' ta kë se' klastkërpawa. 10 Erë s'shköke ká ttsettse a, e' ta se'

klasktärdaë. Ye' tso'ia shkök wës s'shköke ñiwe es, e' kueki kë ì tköpa ye' ta.

¹¹ E' ukuöki ta ie' tö ichéne:

—Se' yami Lázaro kapowa, erë ye' mi'ke ishke'ukkane.

¹² Eta ittökatapa tö iché ie' a:

—A Skëképa, ie' kapowa, e' ta ibuarmine.

¹³ Ie' tö Lázaro blënewa e' ché ie'pa a es. Erë ittökatapa tö ibikeitsé tö é ikapowa. ¹⁴ E' kueki ie' tö ie'pa a iché yësyësë:

—Lázaro blënewa. ¹⁵ Erë a' kueki ye' ttsë'ne buaë tö ye' kë ku' ee as a' erblö ye' mik. Mishka isaük.

¹⁶ Eta Tomás (e' kië ñies Dídimó) e' tö iché imalepa a:

—Mishka as se' ttöwa ie'pa tö Jesús ta.

Jesús dör s'duulewa ese shke'ukkane wak.

¹⁷ Mik Jesús demi Betania, eta Lázaro nu wötënewa, e' ki ká de tkël. ¹⁸ Betania ate tsinet Jerusalén o'mik kilómetro mañat ekkë. ¹⁹ Marta ena María akë blënewa, e' kueki taië judiowak dë'bitü ie'pa pablök. ²⁰ Mik Marta wa ijchenewa tö Jesús dökette ta imía ñaletsuk, erë María ate u a.

²¹ Ie' tö iché Jesús a:

—A Skëképa, be' chöpa tkër ie, e'ma ye' akë kë blënewa. ²² Ie' blënewatke, erë ye' wa ijcher tö ì kié be' tö Skëköl a, e' meraëitö be' a.

²³ Ie' tö ie' a iché:

—Be' akë blënewa e' shkerdakane.

²⁴ Marta tö iché ia:

—Ye' wa ijcher tö ie' shkerdakane aishkuö ta mik ká i' erkewatke eta.

²⁵ Jesús tö iché ie' a:

—Ye' dör s'duulewa e' shke'ukkane wak. Ye' dör sene michoë e' mukwak. Yi erblé ye' mik erë iblënewatke, erë ishkerdakane ta iser michoë. ²⁶ Yi serke ye' mik erblöke ye' mik, ese kë duöpawa aishkuö ta. ¿E' klö'wé be' tö?

²⁷ Marta tö iüté:

—A Skëkëpa, iklö'wéyö. Ye' tö iklö'wé tö be' dör Skëköl Alà, be' dör wé pairine'bitu idi' wa s'blúie cheke ká iaiä tö idatse ká i' kï e'.

Jesús ié wé Lázaro nu blëne eë

²⁸ Marta tö ttè e' ché one, ta imía iël María kiök, ta iché ie' kukuö a:

—S'wöbla'ukwak detke. Ie' tö be' kié.

²⁹ Mik e' ttsé María tö, eta bet ie' e' kéka mía Jesús sauk. ³⁰ Jesús tso'ia wé ie' tté Marta ta eë. Kam ie' döwa wé ie'pa serke eë. ³¹ Mik wépa tso' María u a ipablök, e'pa tö isué tö ie' e' kéka mía bet, eta ie'pa mía itöki. Ie'pa ibikeitsé tö ie' mía iuk idëütö nu blëne eë.

³² Mik María demi Jesús ska', eta ie' e' tkéwa kuchë kï iklö ska' ta ichéitö ie' a:

—A Skëkëpa, be' chöpa tkër ië, e'ma ye' akë kë blënewa.

³³ Mik Jesús tö isué tö María iuke ena wépa debitu ie' ta e'pa iukeñak, eta e' tö ie' chkewéwa taië shute. ³⁴ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—¿Wé a' tö inú blë'wa?

Ie'pa tö iüté:

—A Skëkëpa, be' shkö isauk.

³⁵ Eta Jesús ié. ³⁶ Ie'pa tö iché:

—Isaú. Ie' éna Lázaro dalër taië.

³⁷ Erë ie'pa wëlepa tö iché:

—Ie' tō wēm wöbla kë wawër, e' buaḡ'ne ta çì kueḡi ie' kë wa ì one aš Lázaro kë blërwa?

Jesús tō Lázaro shḡ'wékane

³⁸ Eta Jesús skà erianekā ta idemi wé Lázaro nu blène ee. E' dör ákuk bërie. Ák bërie bastkër, e' wa ákuk wötëulewa. ³⁹ Jesús tō iché:

—Ák bastkër ákuk kkö mik, e' sköttsa bánet.

Marta dör dëütö kutà e' tō iché:

—A Skëkëpa, ká detke tkël inú kī, e' kueḡi suluë inú alanewatke.

⁴⁰ Ie' tō iiüté:

—Ye' tō be' a ichétke tō be' erblé ye' mik, e' ta mokī be' tō Skëköl olo tajë e' sueraë.

⁴¹ Eta ie'pa tō ák skéu bánet ta Jesús wökéka ká jai a ta ichéitö:

—A yëwö, ì kiéyö be' a e' ttsébö. E' kueḡi wëstela chekeyö be' a. ⁴² Ye' wa ijcher tō këkraë ì kiekeyö be' a, e' ttsekebö. Erë ikiéyö be' a pë' tso' tajë íe, e'pa kukua aš ie'pa tō iklö'ü tō mokī be' ye' patkë'.

⁴³ E' chéitö one ta ie' iché aneule:

—A Lázaro, ¡be' e' yöttsa seë!

⁴⁴ Eta Lázaro blënewā e' dettsa ttsë'ka. Ie' ulà, ie' klö parratulewā datsi'tak wa. Ñies iwö parratulewā datsi'tak wa. Jesús tō iché iarak:

—Iparratulewā datsi'tak wa, e' wötsöo aš imi'a.

Judiowak tō Jesús ileritsé klö'wëwa

(Mateo 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Judiowak dë'bitü María wapiöuk, e'pa tō ì wé Jesús tō e' sué, e' kueḡi ie'pa tajë erblé ie' mik. ⁴⁶ Erë ie'pa welepa mía, ì wéitö, e' chök

fariseowakpa a. ⁴⁷ Eta fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö judiowak wökirpa kié ta ñi dapa'wéka ta ichérakitö ñi a:

—¿Wes se' tö Jesús wèmi? Ì kè or yi a ese wèkeitö taië. ⁴⁸ Se' tö ie' méat es, e' ta sulitane erblöraë ie' mik ta itkërdaka se' blúie. E' mú ttsé Roma wökirpa tö, e'ma ie'pa bituraë ta Skëköl wé tskerawarakitö, ñies se' judiowak ewerawarakitö.

⁴⁹ Erë ie'pa shua wëm tso' eköl kiè Caifás, e' dör sacerdote kibi duas e' wa. Ie' tö iché ie'pa a:

—A' kè wa ì jcher yës. ⁵⁰ Ttsësquia a' kè éna iane tö wëm eköl ë duöwa se' judiowak skéie, e' dör bua'ie se' kos erwa e' skéie.

⁵¹ Erë e' kè yëne Caifás wa iwák er wa. Ie' dör sacerdote kibi duas e' wa, e' kueki Skëköl tö ie' ké ichök es ittekölie. Ie' tö iché Skëköl ttekölie tö Jesús tterawa judiowak ulitane skéie. ⁵² Kè idör judiowak ë skéie, ñies itterawa Skëköl ala'r ulitane serke ká wa'ñe e'pa skéie as ie'pa dö judiowak ta ñita wes wakpa etökicha ë es. ⁵³ E' diwö ta judiowak wökirpa tö kawö mé ñi a Jesús ttowa.

⁵⁴ E' kueki ie' kè shkōia sulitane wösha judiowak shua. Ie' e' yëttsa mía ká kiè Efraín eë. Ká e' atë ká sir poë wé kè yi serku' ese ska' tsinet. Eë ie' e' tséat ittökatapa ta.

⁵⁵ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö dökewatke tsinet tkö'wè. Judiowak serke bánet e'pa taië dökemitke Jerusalén e' batse'ukne ikawö tkö'uke e' yöki wes ie'pa wöblar es. ⁵⁶ Ie'pa tso'ie Jesús yulök. Ie'pa ñi chakökerak Skëköl wé a:

—¿Ima a' tö ichè, Jesús dömi kawö tkö'uk ö kè idöpa?

⁵⁷ Fariseowakpa ena sacerdotepa wökirpa, e'pa tö iché sulitane a tö yi wa ijcher tö wé Jesús tso', e' ta ibiyö chö sa' a iklö'wowa.

12

Alaköl eköl tö kiö masmas téka Jesús klö ki

¹ Kawö kianeia teröl Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'woie ta Jesús mía Betania wé Lázaro serke eë. Lázaro du'wa e' shkeo'kane ie' tö e' ska' ie' mía. ² Eë ie'pa ulérak, chkérak buaë Jesús kikoka. Marta tso' iwatiök. Lázaro tkër ie'pa shua mesa ki chkök Jesús ta. ³ Eta María wa kiö masmas kiè nardo chökle tuè darëre, ese debitu litro shaböts, e' téitö Jesús klö ki. E' ukuöki ta ipasiwéwaitö itsakö wa. Kiö e' tö úshu kos alappöwéka buaë jamamaë. ⁴ Eta Jesús ttökata eköl kiè Judas Iscariote tö iwömekettsa e' tö iché:

⁵ —Kiö masmas se tuè kanè duas ek ské ekkë. ¿I kueki kë iwatonettsa s'siarëpa kimoie?

⁶ Erë e' kë yëne ie' wa, ie' éna s'siarpa dalër taië e' kueki. Ie' dör akblökwak, e' kueki ie' tö iché es. Ie' dör Jesús ttökatapa inuköl blökwak, e' kak ekibleke ie' tö iwák a. ⁷ Jesús tö iché ia:

—Imuat. Kiö e' bleke të se' nu ki, erë ité ie' tö ye' ki kam ye' ttöwa e' yöki. ⁸ S'siarëpa tso' kekraë a' shua as a' tö ikimù, erë ye' kë ku' kekraë a' ta.

Sacerdotepa wökirpa ki Lázaro kiane ttëwa

⁹ Taië judiowak wa ijchenewa tö Jesús tso' Betania ta imíyal eë, kë dör Jesús ë sauk. Nies ie'pa ki Lázaro shkeo'kaneitö e' kiane suè. ¹⁰⁻¹¹ Lázaro batamik taië ie'pa erblé Jesús mik, ta sacerdotepa

wökirpa ttè kě iūtèiā ie'pa tō. E' kuēkī sacerdotepa wökirpa tō ibikeitsétke Lázaro ttowā ñies.

Jesús demi Jerusalén

(Mateo 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹² Taiē pè' de Jerusalén Judiowak Yēpa Yērulune Egipto e' kěwō tkō'uk. Bule es tā ie'pa wā ijchēnewā tō Jesús datse ñies Jerusalén. ¹³ E' kuēkī ie'pa sí kō télor tsémi shuélor ie' datse e' ñalé kī idalōioie tā imíyal iñaletsuk. Ie'pa tō iché aneule:

—¡Skököl kīkōkasö! ¡Ayēcha buaē se' Israel aleripa blú datse Skököl ttō wa e'!*

¹⁴ Eta Jesús tō burro pupula kué etō, e' kī ie' e' tkéka wes ikitule Skököl yēkkuō kī es, e' tō ichè:

¹⁵ A Sión wakpa, kě a' suanuk.

Isaú, a' blú datse

e' tkéuleka burro pupula kī.†

Es Skököl yēkkuō tō ichè.

¹⁶ Ima Jesús tté tso' kitule Skököl yēkkuō kī e' wà tka ie' tā. Erè e' kěwō ska' tā ie' ttōkatapa kě éna iwà ane tō Skököl yēkkuō kitule ká iaiāē e' tō Jesús tté pakeke. Erè ie' mīkane ká jai ā olo tā' taiē, e' ukuōkī tā ie'pa éna iwà ane tō ì kōs wé pè' tō ie' tā, e' tso'tke kitule Skököl yēkkuō kī.

¹⁷ Wēpa tso' mik Jesús tō Lázaro shkeō'kane eta, e'pa tō ttè e' pakeke imalepa ā. ¹⁸ E' kuēkī pè' wā taiē ttè e' jchēnewā, e' kuēkī imíyal Jesús ñaletsuk.

¹⁹ Erè fariseowakpa tō iché ñi ā:

—¡Isaú, sulitane mi'ke Jesús ě itōkī! ¡Se' tsaiēne buaè!

Griegowak wēlepa tō Jesús yulé

* **12:13** Salmo 118.25 † **12:15** Zacarías 9.9

20 Pë' mîne Jerusalén Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kèwö tkö'uk, e' shua griegowak welepa tso'ñak. 21 Griegowak e'pa debitu Felipe ska'. Felipe dör ká kiè Betsaida e' wak. Ká e' atë Galilea. Ie'pa kköché taië:

—A këkëpa Felipe, sa' ki Jesús kiane suè.

22 Eta Felipe míā ichök Andrés a ta ie'pa bøl míyal ichök Jesús a. 23 Jesús tö iché ie'pa a:

—Ye' dör S'ditsö Alà, e' olo taië e' kkayërkette.

24 Moki ye' tö a' a ichè tö iyiwö etkla kë tkënewa íyök a, e' ta iatdaë ekörla, kë wö ta'. Erë iyiwö etkla tkënewa íyök a, ese shölöne ta iwödaló duowa, e' ta itskine wördaë taië. 25 Wé e' dalër taië kë duakwa, ese weirdaë aishkuö ta. Erë wé e' mettsa ttèwa ká i' a, ese tsatkërdaë ser michoë. 26 Yi kanëblak ye' a, ese kawöta shkök ye' ta; wé ye' tso' eë ye' kanè mésopa tso' ñies. Yi kanëblöke ye' a, ese kikeraka ye' Yé tö.

Jesús ttekewatke, e' ché ie' tö

27 “Ye' ittsé i' ta, taië ye' eriane. ¿Ì chëmiyö? ¿Yö ichëmi ye' Yé a: ‘A yéwö, ye' tsatköö ì tköketke ye' ta e' yöki’? Au, e' kë chepayö. ¡Ye' wák e' dë'bitu ttèwa!

28 A yéwö, be' olo taië e' kkachö as be' kíkarka.”

Eta ká jai a ttö ttsëne e' tö iché: “Ye' olo taië e' kkachétkeyö be' ki, ta iskà kkacheraneyö.”

29 Pë' tso' ittsök eë, e'pa tö iché tö alá blane, erë welepa tö iché:

—Skököl biyöchökwak wele tté ie' ta.

30 Jesús tö iché ie'pa a:

—Ttö ttsé a' tö, e' kë dör ye' a, e' dör a' kimoie.

31 Ká i' wakpa shulè kèwö detke. Bë dör ká i' wakpa

wökir, e' uyardat̄tsa i' ta. ³² Mik ye' wötēnewa krus mik e' tkēneka, et̄a ye' wa sulitane bituraē ye' ska'.

³³ Es ie' tō wēs itterawa e' ché. ³⁴ Pē' tō iūtē:

—Se' wa ijcher tō Skēköl yēkkuō k̄i ikitule tō wé pairine'bitu idi' wa s'blúie e' ser michoē. ¿Wēs be' tō ichè tō S'ditsö Alà, e' kawōt̄a tkèka krus mik? S'ditsö Alà ¿e' dör yi?

³⁵ Jesús tō iché ie'pa a:

—Yi shkōke stui a, ese kē wa ijcher wé imíró. Ye' dör wēs ká olo es, erē ye' tso'ia a' shua ekuölö ē. E' kueki a' shkō ye' olo a as kē stui tō a' k̄uwa. ³⁶ Ye' dör wēs ká olo es, e' tso'ia a' shua. Ye' mik a' erblō as a' dō ye' ichaie.

E' ché one Jesús tō ta imía e' bléwa ie'pa yōki.

Ì kueki judiowak kē erblō Jesús mik

³⁷ Ì kē or yi a ese wé Jesús tō tajē judiowak wörki, erē ie'pa kē erblēne ie' mik. ³⁸ E' kos wamblēne wēs Skēköl tteköl Isaías e' tō ikit Skēköl yēkkuō k̄i es, e' tō ichè:

“A Skēköl, ttè paka' sa' tō wēsua kē yi wa iklōne.

Be' diché tajē e' kkayē' be' tō ie'pa a, erē ie'pa kē wa sa' ttō iūtēne.”[‡]

³⁹ Es ie'pa kē a Skēköl ttè klör. Ñies Isaías ikitat tō ì kueki ie'pa kē wa Skēköl ttè klōone. E' tō ichè:

⁴⁰ “Ie'pa er darērēē, kē éna Skēköl ttè klō'wak yēs.

E' kueki ie'pa wōa Skēköl tō ká chōwéwa.

Ie' tō ie'pa méat wēs s'wōbla kē wawēr es.

Ie' tō ie'pa er darē'wéwa as ie'pa kē éna iwà ar.

Skēköl tō ichè tō ye' tō iwé es

as ie'pa kē er mane'ù ye' a ta ie'pa bua'wēneyö.”[§]

[‡] 12:38 Isaías 53.1 [§] 12:40 Isaías 6.10

41 Isaías tö Jesús olo tajë e' su' ena ie' tö Jesús cheke, e' kuëki ie' tö iché es.

42 Erë tajë judiowak wökirpa erblé Jesús mik. Erë ie'pa suane fariseowakpa yöki, e' kuëki kë ie'pa ichéka sulitane kukua. Ie'pa kë ki ikiane tö fariseowakpa tö ie'pa trë'wëshkar ie'pa ñi dapa'wo wé a. 43 S'ditsö tö ie'pa kikekeka e' wa ie'pa wöbatsö bua'ie, Skököl tö ie'pa kikekeka e' skéie.

Ìché Jesús tö e' wa se' kichatërdaë

44 Jesús tö iché aneule: “Wépa erblé ye' mik, esepa kë erbléne ye' ë mik. Ie'pa erblé ye' Yé tö ye' patkë' e' mik ñies. 45 Wépa tö ye' sué, esepa tö ye' Yé tö ye' patkë' e' sué ñies. 46 Ye' dör wës ká olo es. Ye' dë'bitu ká i' a as wépa erblé ye' mik, esepa kë ku'ia wës s'tso' stui a es. 47 Wépa tö ye' ttö ttsé, erë kë iwà iwà iütëne, esepa kë kichatepa ye' wák tö. Ye' kë dë'bitu ká i' a s'ditsö kichatök. Ye' dë'bitu s'ditsö tsatkök. 48 Wépa tö ye' watekettsa, kë tö ye' ttö dalöie, esepa kkatökwak tso'tke, e' tö ie'pa kichaterattsä. Ttë yë'bak ye' tö, e' kë klöne ie'pa wä, e' kuëki mik ká i' erkewatke, etä ie'pa kichatërdattsä. 49 Ye' kë wä i' yëule ye' wák er wa. Ì cheke ye' tö, e' chekeyö wës ye' Yé tö ye' patkë'bitu, e' tö ye' patkë' ichök es. E' kuëki ye' ttö dör mokië. 50 Ye' wä ijcher tö ì ché ie' tö e' tö sene michoë mé. Es ì chekeyö, e' chekeyö wës ye' Yé tö ye' ké ichök es.”

13

Jesús tö ittökataka klö skué

¹ Judiowak Yépa Yërulune Egipto e' kéwö dökewatke bule es. Jesús wä ijcher tö ie' tö ká i'

mekeattke ta imichone iyé ska', e' kékwo dewatke. Wépa dör ie' icha tso' ká i' a, e'pa dalér kekraë ie' éna. Es ie'pa dalér michoë ie' éna kekraë.

² Jesús ena ittökatapa tso' chkök nañewe. Ie'pa eköl kiè Judas, e' dör Simón Iscariote e' alà. Bè tò ie' kètke ibikeitsök Jesús wömúttsa. ³ Erë Jesús wa ijcher tò iyé tò i kos kékwo mé iulà a. Ñies ie' wa ijcher tò ie' dé'bitu Skéköl ska' e' mitkene ee. ⁴ Es ie' e' kékwa wé ie'pa tso' chkök ee, ta ipaio kikke yéttasaitö ta datsi' ukuö e' pasiwöie, ese muéwaitö e' kipa mik. ⁵ E' ukuökj ta di' téitö kulè' a ta ie' tò ittökatapa klö skuëmi. Datsi' ukuö tso' iwa moule e' kipa mik, e' wa ittökatapa klö pasiwéitö.

⁶ Mik Jesús mi' Simón Pedro klö skuök, eta e' tò ie' a iché:

—A Skékëpa, be' dör sa' wöbla'ukwak. ¿Wes e' tò ye' klö skuëmi?

⁷ Jesús tò iüté:

—Ï uk ye' tso' e' wà kë ane be' éna i'ñe, erë i' ukuökj ta be' éna iwà ardaë.

⁸ Eta Pedro tò iché ie' a:

—jKë ye' tò kawö mepa be' a as be' tò ye' klö skuö! Jesús tò iüté:

—Ye' kë tò be' klö skuè, e' ta be' kë döpaia ye' ttökataie.

⁹ Simón Pedro tò iché ia:

—A Skékëpa, e' dör es e'ma ye' klö skuö. jÑies ye' ulà ena ye' wökir e' kos skuö!

¹⁰ Erë Jesús tò iüté:

—Yi kuétke ñiköl pa sunetke maneneë, ese kë kawöta kuowène, iklö è kiane skuè. A' kibiiepa tso'tke maneneë, erë eköl dur a' shua, e' kë dör manene.

¹¹ Ie' wā ijcher tö yi tö iwömekettsa, e' kuëki ie' tö iché: “eköl dur a' shua, e' kë dör manene.”

¹² Jesús tö ittökatapa klö skué one ta ipaio kikke iékaneitö ta imía e' tkéseerne mesa o'mik ta ichéitö:

—¿Ì wé ye' tö a' a, e' wà ane a' éna? ¹³ A' tö ye' kiè S'wöbla'ukwak ö Skëképa, es je' idir, ye' dör e'.

¹⁴ Ye' dör a' wöbla'ukwak, ye' dör a' këképa, erë ye' e' wöéwa dö diöshet a' klö skuök wes kanè méso es. E' yitā a' ké e' wöökwa dö diöshet ñi yöki ñi kimuk.

¹⁵ Ì wé ye' tö a' wörki, e' wà kkachéyö a' a as a' tö iwakaneù es. ¹⁶ Mokì ye' tö a' a ichè tö kanè mésopa kos, esepa kë dör iwökirpa tsata. Ñies yi patkéule, ese kë dör yi tö ipatké ese tsata. ¹⁷ Ttè e' wà ane a' éna ta iwawé a' tö es, e' ta ayëcha e' dör buaë a' a.

¹⁸ “Kë ye' ku' a' ulitane chök. Ye' tö a' shukitbak, e' kuëki ye' wā ijcher buaë wes a' dör. Erë Skëköl yëkkuö tö iché: ‘wépa chköke ye' ta, e' isie alè eköl míane ye' bolökíe.’ Ttè e' kawötā wà tkök es. ¹⁹ E' ché ye' tö a' a kam iwà tkö e' yöki. Es mik iwà tka, etā a' tö iklö'weraë mokì tö Skëköl tö ye' patkë'bitü.

²⁰ Mokì ye' tö a' a ichè tö yi tö yi patkekeyö, ese kiekewā er bua' wa, ese tö ye' kiekewā er bua' wa. Ñies yi tö ye' kiekewā er bua' wa, ese tö yi tö ye' patkë'bitü e' kiekewā er bua' wa.”

Jesús tö iché Judas tö ye' wömerattsā

(Mateo 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Jesús tö iché one ta ichkenewā ta ichéitö ittökatapa a yësyësë:

—Mokì ye' tö a' a ichè tö a' eköl tö ye' wömerattsā.

²² Ittökatapa ñi suéka. Ie'pa kë wā ijcher tö yi chök ie' tso'. ²³ Ie'pa eköl dalër taië Jesús éna, e' tkër

iq'mik tsinet ie'pa chköke e' dalewa. ²⁴ Ie' a Simón Pedro ulà kkaché tö ichakö yi cheke Jesús tö. ²⁵ Ie' kí e' skéwa tsinet Jesús skà ta ichakéitö ia:

—A Skëképa, çyi idir?

²⁶ Jesús tö iiuté:

—Ye' tö pan takla nuweke udiö a, ta yi a yö imé e' idir.

E' bet ta ie' tö pan takla nuwéka ta iméitö Judas dör Simón Iscariote alà e' a. ²⁷ Judas tö pan takla ñé ta bet Satanás tkawa ie' er a. Jesús tö iché ia:

—Ï weke be' tö e' ú bet.

²⁸ Erë ie'pa tso' chkök mesa o'mik, e'pa kë éna iane ì kuëki Jesús tö iché es. ²⁹ Judas dör inuköl blökwak, e' kuëki Jesús ttökatapa welepa tö ibikeitsé tö Jesús tö Judas ké ilè taük ikawö tkö'wekerakitö e' a ö ilè kakmuk s'siarëpa a.

³⁰ Es Judas tö pan ñé ta imía. Mik imía, eta ká detke nañewe.

Jesús tö ttè dalöiëno pa'alí mé ittökatapa a

³¹ Judas mía e' ukuöki ta Jesús tö iché:

—Ye' dör S'ditsö Alà e'. Ìñe ye' olo wërdaë, ñies Skëköl wák olo wërdaë ye' ki. ³² Skëköl olo wërdaë ye' ki, e' ta ie' wák tö ye' olo kkacheraë sulitane wörki, e' weraëitö bet. ³³ A ala'r, kë ye' serpaia a' ta ká taië. A' tö ye' yuleraë, erë ì yè'bak ye' tö judiowak wökirpa a, e' cheke ye' tö a' a ñies: a' kë döpa wé ye' mi'ke eë. ³⁴ Ye' tö ttè pa'alí meke a' a dalöië, e' dör i': a' ñi dalëritsö. A' kawöta ñi dalëritsök wës ye' tö a' dalëritseke es. ³⁵ A' ñi dalëritsöke es, e' ta sulitane wa ijcherdaë tö a' dör ye' ttökatapa.

Pedro icheraë tö ie' kë wä Jesús suule
(Mateo 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Simón Pedro tö ichaké Jesús a:

—A Skëképa, ¿wé be' mi'ke?

Ie' tö iiuté:

—Kë be' döpami ye' itöki wé ye' mi'ke eë, erë aishkuö tã be' dömi ye' itöki.

³⁷ Pedro tö iché ie' a:

—A Skëképa, ¿ì kueki ye' kë mi'pa be' itöki i' ta? ¿Ye' e' chétke duökwa be' tsatkök!

³⁸ Jesús tö iiuté:

—¿Moki be' e' chétke duökwa ye' tsatkök? Ye' be' a iché yësyësë tö kam dakro ar, e' yöki bö icheraë mañatökicha tö be' kë wä ye' suule.

14

Shkowä Skëköl ska' e' ñalé dör Jesús

¹ E' ukuöki tã Jesús tö iché ittökatapa a:

“Kë a' tkinuk. A' erblö Skëköl mik. Ñies a' erblö ye' mik. ² Ye' yě u blatëule tajë. Ye' mi'ke iwakanéuk kewe a' yöki. E' kë chöpa es, e'ma kë ye' wä iyëne. ³ Ye' mía tã mik iwakaneone, eta ye' datskene a' tsukmi as a' mi' senuk wé ye' tkër eë. ⁴ Wé ye' mi'ke e' ñalé suule a' wä buaë.”

⁵ Tomás tö ie' a' ichaké:

—A Skëképa, kë sa' wä ijcher wé be' mi'ke tã ¿wes sa' a' ñalé armi?

⁶ Ie' tö iiuté:

—Ye' dör ñalä e'. Ì dör mokië ena sene michoë e' dör ye'. Kë yi döpa S'yě ska', e' kë dör ye' wa e' tã.

⁷ A' wä ye' suule mokië, e' tã es a' wä ye' Yé suule. Ì tãmi a' wä ie' suule, mokië isuétke a' tö.

⁸ Felipe tö iché ia:

—A Skëképa, S'yé kkachö sa' a ta e' ë dör wë'.

⁹ Jesús tö iüté:

—A Felipe, ká taië ye' sené a' ta, ¿wes kë be' wa ye' suule? Yi tö ye' sué, ese tö S'yé sué ñies. ¿Wes be' ichëmi, 'S'yé kkachö sa' a'? ¹⁰ A Felipe, ¿be' kë wa iklöone tö ye' ena S'yé, sa' böi dör eköl ë? Ì chekeyö a' a, e' kë cheku' ye' wa ye' wák er wa. Ì kos kanewekeyö, e' kaneweke S'yé serke ye' a e' tö.

¹¹ Iklö'ú tö ye' ena S'yé sa' böi dör eköl ë. Ì chekeyö a' a, e' kë klö'wè a' tö, e' ta iklö'ú ì kë or yi a, ese wéyö e' wa. ¹² Mokì ye' tö a' a ichè tö wépa erblé ye' mik, esepa tö ì weke ye' tö, e' weraë ñies. Erë ye' mi'ke S'yé skà e' kuekì ì oule ye' wa, ese weraë ie'pa tö, ye' wa ioule e' tsata. ¹³ Ì kos kieke a' tö ye' ttö wa, e' weraëyö as S'yé olo taië e' kkayër ye' dör ilà e' wa. ¹⁴ Ì kos kieke a' tö ye' a, e' weraëyö.

Jesús kablé Wiköl Batse'r patkök

¹⁵ “A' éna ye' dalër, e'ma ye' ttè dalöiëno e' dalöieraë a' tö. ¹⁶ Ye' tö ikieraë S'yé a ta ie' tö iska patkeraë eköl a' kimuk, e' dör Sulaiökwak, ie' tso'ie a' ta kekraë. ¹⁷ Ie' dör Skëköl Wiköl. Ie' tö S'yé ttö mokì e' kkacheraë a' a. Wépa kë tö Skëköl dalöië esepa kë a iWiköl wënuke ena ie'pa kë wa isuule, e' kuekì ie'pa kë a ikinukwa e' kimoie. Erë a' wa ie' suule. Ie' serke a' ta, ñies ie' serdaë a' er a.

¹⁸ “Ye' kë tö a' mepaät s'jchu'rlaie. Ye' datkene a' ska'. ¹⁹ Kukur ta wépa kë dör ye' icha esepa kë tö ye' suepaia. Erë a' tö ye' suerane. Ye' duowa shkenekane, e' batamik sene michoë döraë a' ulà a. ²⁰ Mik e' kèwö de, eta a' wa ijcherdaë tö ye' ena S'yé

sa' bōl dōr ekōl ě. Ñies a' wā ijcherdaë tō a' ena ye', se' dōr wes wák ekōl ě es. ²¹ Wépa tō ye' ttè dalöiëno klō'wēke t̄a iwà iūteke, esepa éna ye' dalër. Wépa éna ye' dalër, esepa dalërdaë ye' Yě éna. Ñies ye' éna ie'pa dalërdaë ena ye' e' kkachōraë ie'pa a.

²² Et̄a ekōl skà kiè Judas, kě dōr Judas Iscariote, e' tō ie' a ichaké:

—A Skëképa, ¿wes be' e' kkachōmi sa' a, erë be' kě e' kkachōpa sulitane a?

²³ Ie' iūté:

—Wépa éna ye' dalër, esepa tō ye' ttè iūteraë. Ie'pa dalëritseraë ye' Yě tō. Ie' ena ye', sa' dōraë ie'pa ska' senuk ie'pa t̄a. ²⁴ Wépa kě éna ye' dalër, esepa kě tō ye' ttè iūtepa. Ttè chekeyō a' a, e' kě dōr ye' wák ttè, e' dōr Skëkōl tō ye' patkē', e' ttè.

²⁵ “I' kōs chekeyō a' a, e' chekeyō ye' tso'ia a' t̄a e' dalewa. ²⁶ Erë Sulaiōkwak, e' dōr Wikōl Batse'r, e' patkeraë Skëkōl tō a' a ye' ttō wa. Ì kōs yē' ye' tō a' a, e' wa ie' tō a' wōbla'weraë as a' éna iarne.

²⁷ “Sene bërë méatyō a' a, e' datse ye' wā. E' dōr ichōk kě dōr wes sene bërë cheke wépa kě tō Skëkōl dalöië esepa tō es. E' kuëki kě a' tkinuk, kě a' suanuk. ²⁸ A' wā ittseule tō ye' tō a' a iché tō 'ye' mi'ke erë ye' datskene a' ska'.' A' éna ye' dalër moki, e' t̄a a' ttsë'rdaë buaë tō ye' mi'ke S'yě ska', e' dōr ye' tsata e' kuëki. ²⁹ I' t̄a ye' tō ichétke a' a kam iwà tkō e' yōki as mik iwà tka, et̄a a' erblō ye' mik.

³⁰ “Bě dōr k̄a i' wōkir, e' datsetke bet, e' kuëki ye' kě a' kawō t̄a'ia ttōk a' t̄a tajë. Ie' kě diché t̄a' e' aloka ye' k̄i yēs. ³¹ Erë ye' tō iwé wes ye' Yě tō ye' ka' iuk es as sulitane tō isaù tō ye' Yě dalër ye' éna.

“Se' e' yōlur íe, mishkatke.

15

Jesús dör wes uva kicha es

¹ “Ye' dör uva kicha chökle, e' kaneweke ye' Yé tö.

² Iulà wé kë wör, ese télor ye' Yé tö. Iulà wör ta' kos, ese paikléloritö buaë maneneë as ikí wör tajë. ³ A' pairiuletke maneneë ttè wa ye' tö a' wöbla'wé e' wa.

⁴ A' senú ye' ta' ñita, etä ye' serdaë a' ta' ñita. Mik ulà kë ku'ia iwí mik, etä kë iwöria. Kë iwönuk iwák ë mik. Es ñies a' kë ku' ye' mik, etä kë a' wörpa.

⁵ “Ye' dör uva kicha. A' dör iulà. A' kë ku' ye' mik, etä kë ì onuk a' a' yës. E' kuëki wépa serke ye' mik, ñies ye' serke e'pa a, esepa wörke tajë. ⁶ Wépa kë serku' ye' mik, esepa tērdattsä kéu bānet ta' isinewā wes uva kicha ulà sir es. Iulà ese shtekekā uyewā bö' a' ta' iñanewa.

⁷ “A' serke ye' mik, ñies ye' ttè tso'ie a' er a, e' ta' ì kos kiane a' ki, e' kiö Skëköl a' ta' imeraëitö a' a. ⁸ Mik ì kiane Skëköl ki, ese wé a' tö, etä e' dör wes uva wör es. E' tö ye' Yé kikekekā tajë. E' wa iwēnewā tö mokī a' dör ye' ttōkatapa. ⁹ Ye' éna a' dalēr wes ye' Yé éna ye' dalēr es. A' senú kekraë ye' mik as ye' tö a' dalëritsö kekraë. ¹⁰ Ye' ttè dalöiëno e' dalöieke a' tö, e' ta' ye' tö a' dalëritsè michoë. E' dör wes ye' tö ye' Yé ttè dalöiëno e' dalöieke ta' ie' tö ye' dalëritsè michoë es.

¹¹ “I' kos chekeyö a' a' as a' ttsë'r buaë wes ye' es. Ye' ki ikiane tö a' ttsë'r buaë shüte. ¹² Ye' ttè dalöiëno e' dör i': a' ñi dalëritsö wes ye' tö a' dalëritseke es. ¹³ Se' e' mettsä duökwa yile dalēr se' éna, e' skéie, e' ta' kë se' éna yi dalënuke e' tsata. ¹⁴ Ì uk ye' tö a' ké, ese weke a' tö, e' ta' a' dör ye' sini'pa. ¹⁵ Ì bikeitseke ì kaneweke kanè wökir tö, ese kë

jcher ikanè méso wā. Iwökir kē tö ipaketa' ie' a. Erë ì kōs yē' ye' Yé tö ye' a, e' chéneyö a' a, e' kuekī a' kē kiēiyö ye' kanè mésopa, a' kiekeyö ye' sini'pa. ¹⁶ A' kē wā ye' shukite, e' skéie ye' tö a' shukit. Ye' tö a' patkeke as a' mi' wönuk buaë wēs uva ulà es, erë iwö ese tso'ie kekraë. Es ì kōs kié a' tö ye' Yé a ye' ttö wa e' meraëitö a' a. ¹⁷ Ye' ttè dalöiëno dör i': a' ñi dalëritsö.

Pë' kē erblëne Jesús mik esepa tö Jesús ttökatapa sueraë suluë

¹⁸ “Wépa kē tö Skëköl dalöië esepa tö a' sueke suluë, e' ta a' éna ianú tö ie'pa tö ye' su'bak suluë a' yöki kewē. ¹⁹ A' chöpa wēs ie'pa es, e'ma ie'pa tö a' dalëritsëmi wēs ie'pa ñi dalër es. Erë ye' tö a' shukit ie'pa shua, e' kueki i'ñe ta a' kē dör wēs ie'pa es. E' kueki ie'pa éna suluë a' ar. ²⁰ Ye' tö iyè'bak a' a tö 'ikanè méso kē dör iwökir tsata,' e' anú a' éna. Ie'pa tö ye' we'iké siarë, e' ta ie'pa tö a' we'ikeraë siarë. Ie'pa tö ye' ttö dalöië, e' ta ñies ie'pa tö a' ttö dalöieraë. ²¹ A' dör ye' ichapa. Ie'pa kē wā ye' Yé tö ye' patkë' e' suule. E' kueki ì kōs suluë wambleraë ie'pa tö a' ki.

²² “Ye' kē döpa ká i' a, ye' kē ttè paköpa ie'pa a, e'ma ie'pa kē ki ì sulu nuí ta'. Erë i'ñe ta ie'pa kē tköpashkar inuí ulà a. ²³ Wépa tö ye' sueke suluë, esepa tö ye' Yé sueke suluë ñies. ²⁴ Ì kē or yi a ese kē úpayö ie'pa wörki, e'ma ie'pa kē ki ì nuí ta'. Erë ie'pa tö isu'bak erë ie'pa tö ye' sué suluë, ñies ye' Yé sué suluë ie'pa tö. ²⁵ Erë itka es as ì tso' kitule Skëköl yëkkuö ki, e' wà tkö es, e' tö ichè: 'Ie'pa tö ye' sué suluë kē wà ta'.*’

* 15:25 Salmos 35.19; 64.4

26 “Ye' tō Sulaiökwak tso' ye' Yě ska', e' patkeraë a' a, e' dör Skëköl Wiköl. Ie' dör Skëköl ttō moki chökwak. Mik ie' de, etā ie' tō ye' tté cheraë. 27 A' manetwā ye' tā kuaë, e' kuëki a' tō ye' tté cheraë ñies.

16

1 Ttè e' kōs chéyō a' a aš a' erblō ye' mik e' kē olo'yō a' tō. 2 Ie'pa tō a' uyerattsa se' ñi dapa'wo wé a. Moki kawō dökewatke tā yile tō a' ttéwā, e' tā e' tō ibikeitseraë tō es ie' tso' Skëköl kanè uk. 3 Ie'pa kē wā ye' ena ye' Yě sūle moki, e' kuëki ie'pa e' wamblō es. 4 Erë ttè e' chéyō a' a aš mik ikéwō de, etā a' éna iar.

Ì weke Wiköl Batse'r tō, e' pakè

Ye' tso'ia a' tā, e' kuëki kuaë ttè e' kē yēne ye' wā a' a. 5 Erë i'ñe tā ye' mitkene, ye' Yě tō ye' patkè', e' ska'. Erë a' kē tō ye' a' ichakè tō '¿wé be' mi'ke?' 6 E' skéie a' erianekā taië, ì ché ye' tō a' a e' kuëki. 7 Mokië ye' tō a' a' ichè tō buaë idir a' a' tō ye' míā. Ye' kē mīne, e' ma Sulaiökwak kē dōpa a' a. E' kuëki ye' tō a' a' ichè tō buaë idir a' a' tō ye' míā. Ye' míā, e' tā ye' tō Sulaiökwak patkeraë a' a. 8 Mik ie' de, etā ie' tō ikkacheraë wépa kē tō Skëköl dalöie esepa a' tō ie'pa e' wamblō sulu. Ñies ie' tō ikkacheraë ie'pa a' tō ye' eköl è dör yësyësë Skëköl wōā. Ñies ie' tō ikkacheraë ie'pa a' tō ie'pa kichatërdaë aishkuō tā. 9 Ie'pa kē erblōku' ye' mik, e' kuëki ie'pa dör ì sulu wamblōkwakpa. 10 Ye' mi'kene ye' Yě ska', e' kuëki kē ye' suepaia a' tō. E' wa ikkayēne ie'pa a' tō ye' eköl è dör yësyësë Skëköl wōā. 11 Bè dör ká i' wakpa

wökir e' kichatënetke, e' wa ikkayëne tō ñies ie'pa kichatërdaë.

¹²“Tajë ye' wā íyi tso'ia chē a' a, erē i' ta kē a' a iwā anuk. ¹³Erē mik Skëköl Wiköl ttō mokïë e' de, etā ie' kē ttōpa iwāk er wa. Ì ttseke ie' tō Skëköl ska', ese cherane ie' tō a' a. E' kuekï ie' tō a' wöbla'weraë ttē mokï kōs ese wa. Ì tkōraë aishkuö ta, ese cheraëitō a' a. ¹⁴Ì tso' ye' er a, ese cheraneitō a' a. Es ie' tō ye' kïkeraka. ¹⁵Ì kōs tso' ye' Yě er a, ñies e' tso' ye' er a. E' kuekï ye' tō a' a iché tō, ì tso' ye' er a, ese cherane Wiköl Batse'r tō a' a.

Ittökatapa eriane e' manerdattsane ttsë'rdane buaë

¹⁶“Bërbër setcha, etā kē a' tō ye' suepaia. Erē e' ukuökï setcha, etā a' tō ye' suëmine.”

¹⁷Ie' ttökatapa welepa ñi chaké:

—Ie' tō iché, ‘Bërbër setcha etā a' kē tō ye' suepaia. Erē ekuölō ta a' tō ye' suëmine.’ ¿Ì cheke ie' tō es? ¿Ìma iwā dör? Ñies ie' tō iché tō ‘Ye' mi'ke ye' Yě ska.’ ¹⁸Ie' iché ‘Bërbër setcha’ ¿Ìma e' wà kiane ché? ¿Ì ché ie' tō, e' wà kē ane se' éna!”

¹⁹Jesús wā ijcher tō ie'pa éna ie' chakak, e' kuekï ie' tō iché ie'pa a:

—Ye' tō iché a' a: ‘Bërbër setcha, etā a' kē tō ye' suepaia. Erē e' ukuökï setcha, etā a' tō ye' suëmine.’ ¿E' wà chakeke a' tō ñi a? ²⁰Mokï yō iché a' a tō a' iuraë kköchöraë siarë, erē wépa kē tō Skëköl dalöië esepa ttsë'rdäe buaë. Erē a' eriardaë, erē e' manerdattsane ttsë'rdane buaë. ²¹Mik alaköl alà kurketke, etā ieriane tajë, ikirine e' kēwö de, e' kuekï. Erē mik ilà kune, etā ittse'nene buaë. Ie' alà kune e' tō ie' ttsë'weke buaë. E' kuekï ikirine weine

siarë e' chowa ie' éna. ²² E' sù i'ñe ta a' eriarke siarë, erë se' ñi saurane, e' tò a' ttsë'werane buaë shute. Ttsë'ne buaë e' kë yënuksa yi a' er a.

²³ “Mik e' kéwö de, eta kë ì kiepaia a' tò ye' a. Moki ye' tò a' a ichè tò ì kos kié a' tò ye' Yé a ye' ttö wa, e' meraëitö a' a. ²⁴ İkkë ta a' kë wa ì kiule Skëköl a ye' ttö wa, erë i' ta ikiömitke ie' a, ikiö ie' a kekraë eta imerdaë a' a as a' ttsë'r buaë shute.

Jesús e' alékatke pë' kë erblëne ie' mik esepa ki

²⁵ “I' kos chéyö a' a, e' chéyö ttè kleaule wa. Erë kawö döraë eta kë ye' tò ichèia a' a es. Ye' tò ye' Yé ttè pakeraë a' a wës idör es kë kleaule. ²⁶ Mik e' kéwö de, eta ì kiane a' ki e' kieraë a' wákpa tò ye' Yé a ye' ttö wa. E' wà kiane chè tò kë ikianukia tò ye' tò ì kos kiane a' ki e' kiö ye' Yé a. Ie' wák éna a' dalër taië, e' kueki ì kiane a' ki, ese kiëmi a' wákpa tò ie' a ye' ttö wa. ²⁷ Ie' éna a' dalër, e' kueki a' wákpa tò ikiëmi ie' a. A' éna ye' dalër, ñies a' tò iklö'wëke tò ye' dë'bitü ie' ska', e' kueki ie' éna a' dalër. ²⁸ Ye' datse ie' ska' e' dë' ká i' a, i'ñe ta ye' mitkene ie' ska'.”

²⁹ İttökatapa tò iché ie' a:

—I' ta be' tso' ichök sa' a wës idör es kë kleaule. Be' kë ku' ichökia ttè kleaule wa. ³⁰ Ire' sa' wa ijcher tò be' wa íyi kos e' jcher. Dö ì chakak sa' éna be' a, e' jchertke be' wa. E' kueki sa' tò iklö'wé tò be' datse Skëköl ska'.

³¹ Jesús tò iüté:

—¿Ire' a' tò iklö'wé? ³² A' tò ye' meraat ekörla. A' michone eköl eköl a' u a. Kawö e' datse, e' detke i' ta. Erë moki ye' kë ku' ekörla. Ye' Yé tso' ye' ta. ³³ E' kos chéyö a' a as a' ser bërë a' batsulewa ye' mik e' wa. Ká i' ki a' weirdaë siarë. Erë a' er kuú, jye' e' ali'kabak ì sulu diché ki!

17

Jesús ikié S'yě a ittökatapa ki

¹ Ttè ekkè ché Jesús tō one tã iká sué ká jai a tã ichéitō: “A Yěwōla, ye' kėwō detke. Ye' dör be' alà, e' olo kkachö as be' olo kkayër sulitane a ye' wa. ² S'ditsö ulitane kėwō me' be' tō ye' a as sene michoë mù ye' tō, wépa kōs me' be' tō ye' a, esepa a. ³ Sene michoë e' dör tō ie'pa bats buaë be' dör Skėköl chökle eköl ě e' mik, ñies ye' dör Jesucristo patkë' be' tō e' mik.

⁴ “Kanè me' be' tō ye' a wè ká i' a, e' wétkeyö. E' wa ye' tō be' olo kkayë'bitu. ⁵ E' kuęki i' tã, a yěwōla, ye' tō be' a ikiè tō mik ye' dene be' ska', etã ye' olo kkachö, wēs be' tō ye' olo kkayë' mik ye' bak be' tã kam ká i' yör e' yöki etã es.

⁶ “Wépa shukitbak be' tō ká i' wakpa shua mè ye' a, e'pa a ye' tō ikkaché tō be' dör yi. Be' ichapa idir, e'pa me' be' tō ye' a. Ie'pa tō be' ttè iuteke. ⁷ I'ñe tã ie'pa wa ijcher tō ì kōs wéyö, ñies ì kōs chéyö, e' me' be' tō ye' a. ⁸ Ttè me' be' tō ye' a pakè, e' pakéyö ie'pa a, tã ie'pa tō iklö'wé. Ie'pa wa ijcher tō moki ye' datse be' ska' patkë' be' tō.

⁹ “Ye' tso' be' a ikiök ie'pa ki. Ye' kě ku' ikiök wépa kě tō be' dalöieta' esepa ki. Ye' tso' ikiök wépa me' be' tō ye' a esepa ki, ie'pa dör be' icha e' kuęki. ¹⁰ Wépa kōs dör ye' icha, esepa dör be' icha. Ñies be' icha kōs esepa dör ye' icha. Ie'pa wa ye' olo tajë e' kkayëne.

¹¹ “Kě ye' serpaia tajë ká i' ki. Ye' mitkene senuk be' ska'. Erë ie'pa atë ká i' ki. A Yěwōla batse'r, be' dalö tajë, be' diché tajë me' be' ye' a, e' wa ie'pa kkö'nú as ie'pa ser ñitã wēs wák eköl ě es wēs be'

ena ye' es. ¹² Mik ye' tso'ia ká i' a ie'pa ta, eta ye' tö ie'pa kkö'né tsatké diché me'bö ña e' wa. Ie'pa kos tsatkéyö. Wé wömenettsabak weinuk, e' è e' yè'ttsa sa' shua. Ie' è weinewa as iwà tkö wes be' yèkkuö tö ichè es.

¹³ “Írö ye' mitke be' ska', erè ttè i' chekeyö, ye' tso'ia ká i' a e' dalewa, as ie'pa ttsè'r buaë mokïë wes ye' es. ¹⁴ Be' ttè yè'yö ie'pa a, erè wépa kë tö be' dalöiè esepa tö ie'pa sueke suluë. Ye' kë dör wes ká i' wakpa es, e' sù ye' ttökatapa kë dör wes ie'pa es. E' kuëki ká i' wakpa tö ie'pa sueke suluë. ¹⁵ Ye' kë ku' ikiök be' a tö ie'pa yöttsa ká i' ki. Ye' tso' be' a ikiök tö ie'pa blö bë yöki. ¹⁶ Ye' kë dör wépa kë tö be' dalöiè esepa eköl, ñies ye' ttökatapa kë dör ie'pa es. ¹⁷ Ie'pa klöúbö be' wák è a be' ttè wa. Be' ttè dör mokï. ¹⁸ Ye' tso' ie'pa patkök ká i' wakpa shua, wes be' tö ye' patkë' ká i' wakpa shua es. ¹⁹ Es ye' e' mùttsa be' a as ie'pa e' mùttsa mokï be' a ñies.

²⁰ “Ye' kë ku' ikiök be' a ie'pa è ki. Erè wépa erblömi ye' mik ie'pa ikképa ttö batamik, ñies esepa ki ye' tso' be' a ikiök. ²¹ Ye' tö be' a ikiè as ie'pa dö wes wák eköl è es. Be' ena ye', se' dör wák eköl è. Es ye' tö be' a ikiè tö ie'pa dö wes wák eköl è es se' ta wes se' dör eköl è es, as ká i' wakpa tö iklö'ù mokï tö be' tö ye' patkë'. ²² Diché me' be' tö ye' a, e' mé ye' tö ie'pa a as ie'pa dö wes wák eköl è es, wes be' ena ye', se' dör eköl è es. ²³ Ye' bàtse buaë ie'pa mik, ñies be' bàtse buaë ye' mik. Es idir as ie'pa dö mokïë wes wák eköl è es. E' dör es, e' ta ká i' wakpa wa ijcherdaë tö be' tö ye' patkë'. Ñies ie'pa wa ijcherdaë tö be' éna ye' ttökatapa dalër taië wes be' éna ye' dalër es.

24 “A yéwö, be' tö ie'pa me' ye' a. Ye' k̄i ikiane tö aishkuö t̄a ie'pa dömi ye' t̄a, wé ye' tso' eē, aš ie'pa tö olo me' be' tö ye' a, e' saù. K̄am k̄á i' yör, et̄a wake' be' éna ye' dalër tajë, e' kuëk̄i olo e' me'bak be' tö ye' a. 25 A Yéwö, be' dör yësyësë. Wépa k̄ë tö be' dalöiè esepa k̄ë w̄a be' s̄uule, erë ye' w̄a be' s̄uule. Ñies ie'pa ikkëpa w̄a ijcher tö be' tö ye' patkë'bit̄u. 26 Ye' tö ie'pa ā ikkayë' tö be' dör yi, e' kkachekeiyö ie'pa ā aš ie'pa ñi dalëritsö w̄es be' tö ye' dalëritseke es, ñies aš ye' dö s̄enuk ie'pa er a.”

18

Judiowak tö Jesús klö'wéw̄a

(*Mateo 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53*)

1 Jesús tté S'yë t̄a one, t̄a imiá ittökatapa t̄a di'la kiè Cedrón, e' w̄ishet. Ie'pa de wé kal klö tso' tkëule eē. 2 Eē Jesús krá ñi dapa'uk ittökatapa t̄a, e' kuëk̄i Judas tö ie' wömeketts̄a, e' w̄a k̄á e' s̄uule buaë. 3 E' itök̄i Judas demi eē Roma ñippökwakpa t̄a tajë. Ñies Skëköl wé, e' shkëkipa de ie' t̄a. E'pa patké judiowak sacerdotepa wökirpa ena farise-owakpa tö. Ie'pa de Judas t̄a bö'wö k̄i ena kuàtak sí wöñarke tajë ese k̄i, ñies tabè damirak iw̄a tajë. 4 Ì wamblërketke ie' t̄a, e' k̄os jcher buaë ie' w̄a, e' kuëk̄i ie' detts̄a t̄a ichaké ie'pa ā:

—¿Yi yuleke a' tö?

5 Ie'pa iiüté:

—Jesús Nazaret wak, e' yuleke sa' tö.

Jesús tö iché:

—Ye' idir.

Judas tö ie' wömekettsa, e' tso' ñippökwakpa ta.
⁶ Mik Jesús tö iché: “Ye' idir”, e' wösha ta ie' skéurak
 tsikka ta ianerörak iski. ⁷ Jesús tö iska chaké ie'pa
 a:

—¿Yi yuleke a' tö?

Ie'pa tö iüté:

—Jesús Nazaret wak.

⁸ Jesús tö iska iüté:

—Ye' tö ichétke a' a tö ye' idir. A' ye' yuleke, e' ma
 wépa tso' ye' ta, e'pa múat bër.

⁹ Ie' tö iché es as ttè yè'itö iyë a, e' wà tkö. Ie' tö
 iyë: “wépa mé be' tö ye' a, esepa kë weinuk yës.”

¹⁰ Eta Simón Pedro wa tabè shkö, e' yéttsaitö ta
 sacerdote kibi kanè méso, e' kukuöña ulà bua'kka
 téttsa, e' kiè Malco. ¹¹ Jesús tö iché Pedro a:

—Be' tabè blöwane ikkuölit a. Ye' Yë tö íyi
 bacha'bacha i' mé ye' a, e' ta ¿wes e' kë yepawayö?

Jesús mítser Anás wörki

(Mateo 26.57-58; Marcos 14.53-54; Lucas 22.54)

¹² Eta Roma ñippökwakpa ena iwökir kibi ena
 Skököl wé shkékpa tö Jesús klö'wéwa muéwa iulà
 a. ¹³ Ta itsémirakitö kewe Anás u a. Anás dör Caifás
 nuaki. Duas e' wa Caifás dör judiowak sacerdote
 kibi. ¹⁴ Caifás e' tö iyë' judiowak wökirpa a tö buaë
 idir ie'pa a tö wëm eköl ë ttèwa ie'pa ulitane skéie.

Pedro iblé tö kë ie' wa Jesús suule

*(Mateo 26.69-70; Marcos 14.66-68; Lucas 22.55-
 57)*

¹⁵ Simón Pedro ena Jesús ttökata skà eköl, e'pa
 böl mirwa Jesús itöki. Ittökata tso' Pedro wapieie,
 e' suule buaë sacerdote kibi wa, e' kueki ie' dewa
 buaë Jesús ta sacerdote kibi upa a. ¹⁶ Erë Pedro

ate dur u'rki ukkō tkēr kañika ee. Eta ittökata suule sacerdote kibi wa, e' biteane ttök tayē tso' ukkō kkō'nuk e' ta as Pedro döwa. Eta es Pedro dewa.
 17 Eta tayē dur ukkō kkō'nuk, e' tō Pedro a ichaké:

—¿Yēne be' dör wēm klōnewa e' klé?

Ie' tō iüté:

—Au, ye' kē dör iklé.

18 Ká dör seseë, e' kueki sacerdote kanè mésopa ena Skëköl wé shkëkipa tō bö' batséka baiklè. Ee Pedro de bö' baiklök ñies ie'pa ta.

Sacerdote kibi tō Jesús chaké

(Mateo 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

19 Anás bak sacerdote kibi e' tō Jesús chaké ittökatapa ki ena ttè wa ie' s'wöbla'weke, e' ki.

20 Jesús tō iüté:

—Kekraë ye' tté sulitane kukua. Kekraë ye' tō s'wöbla'wé se' ñi dapa'wo wé kos a ena Skëköl wé a wé sulitane ñi dapa'uke ee. Kē ye' wa ì yēule akir.

21 ¿Iök be' tō ye' chaké? Ì chéyö e' jcher wépa wa ye' ttsëule ichök, esepa wa. Ie'pa a ichakö.

22 Mik e' ché Jesús tō, eta Skëköl wé shkëkipa eköl tō ie' ppé iwö ki iulatö wa ta iché ia:

—¿Wes be' tō sacerdote kibi iütèmi es?

23 Jesús tō iüté:

—Ì chéyö, e' dör suluë, e'ma ichö wé isulune. Erë ì ché ye' tō e' dör moki, e' ta ¿ì ki be' tō ye' ppé?

24 E' ukuöki ta Anás tō Jesús patkèmi moule Caifás ska', e' dör judiowak sacerdote kibi.

Pedro tō ibléne tō kē ie' wa Jesús suule

(Mateo 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

25 E' dalewa Pedro duria bö' baiklök ta ichakérakitö:

—¿Yène be' dör wëm klönewa e' klé eköl?

Ie' iüté:

—Au, ye' kë dör ie' klé.

26 E' ukuöki ta sacerdote kibi kanè méso kukuöña téa' Pedro tö, e' yami eköl tö ie' a iché:

—Ye' tö be' sué ie' ta, kal klö tso' tkéule ee.

27 Pedro tö iskà bléne ta e' wösha ta dakro ane.

Jesús mítser Pilato wörki

(Mateo 27.1-2,11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-

5)

28 Bla'mi, diwö tskirketke, eta Jesús yéttsarakitö Caifás u a tsémi judiowak wökir kiè Pilato, e' ska'. E' kë dör judiowak. Ie' tkéuleka Roma wakpa wa judiowak wökirie. Ee ie'pa tö Jesús tsémi. Judiowak éna Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkö'wak, e' kueki ie'pa kë e' ia'wakka. Ie'pa a ta shkewa yi kë dör judiowak ese u a e' dör ñá, e' kueki ie'pa kë dé'wa Pilato u a. 29 E' kueki ie' dettsa ie'pa ta ttök, ta ie'pa a ichakéitö:

—¿I ki a' tö wëm e' kcateke?

30 Ie'pa tö iüté:

—Wëm e' kë tö íyi sulu wamblöpa, e'ma sa' kë wa ie' mène be' ulà a.

31 Ie' tö ie'pa a iché:

—Itsúmine ta ishulö wes a' wakpa ttè dalöieno e' tö ichè es.

Erè judiowak wökirpa tö iché:

—Kë sa' a kawö mène s'ttökwa.

32 Mik e' ché ie'pa tö es, eta e' wa Jesús tö wes ie' duörawa e' yé', e' wà tka.* 33 Pilato míane weshke

* 18:32 Juan 3.14 ena 12.32 saú.

tā Jesús kiéitō tā ichakéitō:

—¿Be' dör judiowak blú?

³⁴ Jesús tō iché ie' a:

—¿E' chaké be' tō be' wák er wa, ö yile tō ye' ché be' a e' kueki?

³⁵ Pilato tō iüté:

—¿Ttseskua tā ye' dör judiowak? Be' wák ditséwōpa ena sacerdote wōkir kibipa, e'pa wā be' debitu ye' a shulè. ¿Ì sulu wamblébö?

³⁶ Jesús tō iüté:

—Moki ye' dör blu', erè ì blúie ye' tso' e' kē dē'ka ká i' ki. Imú dör es, e'ma ye' ttōkatapa ñippōmi as judiowak wōkirpa kē tō ye' klö'wēwā. Erè ì blúie ye' tso' e' kē dē'ka ká i' ki.

³⁷ Etā Pilato tō ie' a ichaké:

—¿E'ma moki be' dör blu'?

Jesús tō iüté:

—Tō, wes be' iché e'ma es idir. Ye' dör blu'. Ye' kune' ká i' a ttè moki e' choie, e' kueki ye' dē'bitu. Wēpa éna ttè moki dalër esepa kos tō ye' ttè iüteraè.

³⁸ Pilato tō ie' a ichaké:

—¿Ì dör ttè moki?

Pilato tō iché tō Jesús ttōwā

(Mateo 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

Pilato tō ichaké one tā ie' skà dettsā ttök judiowak tā, tā ichéitō ie'pa a:

—Ye' kē wā ì sulu kune Jesús ki. ³⁹ Erè a' wōblanewātkē tō mik A' Yēpa Yērulune Egipto e' kēwō tkō'wēke, etā s'wötēule e' yekettsā èmine ye' tō eköl. ¿A' ki ikiane tō a' blú e' èmiyö?

⁴⁰ Ie'pa tō iüté aneule:

—¡Ie' kě wöttsaar! ¡Barrabás wöttsoö sa' a!
(Barrabás e' dör akblökwak.)

19

¹ Etä Pilato tö Jesús ppök patké ttsa' bata daloie wa. ² Roma ñippökwakpa tö dika'kicha yué wöshkieie ta itkékarakitö Jesús wökir ki blu'ie. Ñies ie'pa tö datsi' daloshdalosh ese iéka iki blu'ie iwayuoie. ³ E' ukuökí ta idewarak tsinet ie' o'mik ta iché ia:

—¡Be' dör judiowak blú! ¡Be' mú kawö tkö buaë!
Tajë ie'pa tö ippé iwö ki.

⁴ Pilato dettsane ta iska ché judiowak a:

—Isaú, ye' mía itsukbitu as a' wa ijcher tö ye' kě wa ttè kune ie' kkatoie.

⁵ Etä Jesús dettsa dika'kicha yöule wöshkieie, e' tkëuleka iwökir ki ta ipaiëule blu' datsi' daloshdalosh ese wa. Pilato tö iché:

—I' dör wëm e'. A' tö isaú.

⁶ Mik sacerdotepa wökirpa ena Skëköl wé shkëkipa tö Jesús sué, etä ie'pa tö iché aneule:

—¡Iwötöwä krus mik! ¡Iwötöwä krus mik!

Pilato tö iché ie'pa a:

—Ye' kě wa ì ttè kune ie' ki, e' kueki itsúmine, iwötöwä a' wákpa tö krus mik.

⁷ Judiowak wökirpa tö iché ie' a:

—Sa' wa ttè dalöiëno tso', e' tö ichè ie' kawöta ttëwä, ie' e' yë' tö ie' dör Skëköl Alà e' kueki.

⁸ Mik e' ttsé Pilato tö, etä ie' kí suane tajë. ⁹ Ie' míane u shua ta Jesús a ichakéitö:

—¿Wé be' datse?

Erë Jesús kě wa iiütëne yës. ¹⁰ Pilato tö iché ie' a:

—¿Iók be' kě ttö ye' ta? ¿Be' kě wa ijcher tö ye' a kawö tso' be' wötöwä krus mik ö be' omine?

¹¹ Jesús tō iiuté:

—Skëköl kë wā kawö meule be' a, e'ma be' kë a wes ye' onuk. E' kueki wépa tō ye' me'ttsa be' ulā a, e'pa ki inui tso' be' tsatā.

¹² Etā Pilato tō ibikeitsékā taië tō wes ie' a Jesús armimine, erë judiowak tō iché ie' a aneule:

—Be' ie' émine, e' tā be' míā romawak wökir kibi e' bolökie. Wé e' chö tō ie' dör blu', ese dör se' wökir kibi e' bolök.

¹³ Mik e' ttsé Pilato tō, etā Jesús tsuk patkéitö u'rki. E' ukuöki tā ie' e' tkéser s'shulo kulé ki. E' até uitö ki kiè hebreoie Gabatá eë (e' wā kiane chè uitö yöule ák wa). ¹⁴ E' dör Judiowak Yépa Yèrulune Egipto e' kéwö tkö'wéke e' chki es, diwö detke bata a ekké. Etā Pilato tō iché ie'pa a:

—jl' dör a' blú!

¹⁵ Erë ie'pa tō iché aneule:

—jlttöwā! jlttöwā! jlwötöwā krus mik!

Pilato tō ie'pa a iché:

¿lma a' ibikeitsé tō ye' tō a' blú ttèwāmi?

Sacerdotepa wökirpa tō iiuté:

—Sa' blú eköl ë, e' dör romawak wökir kibi.

¹⁶ Etā ie' tō iwé Jesús tā wes ie'pa ki ikiane es. Ie' tō iméttsā iñippökwakpa ulā a wötèwā krus mik tā ie'pa wā imítser.

Jesús wötèwāarakitö krus mik

(Mateo 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Etā Jesús e' yéttsā Jerusalén, krus kueramiitö michoë kā kiè S'wökirdiche eë (kā e' kiè hebreoie Gólgota). ¹⁸ Eë ie'pa tō iwöté krus mik. Níes wépa böl sulusipa wötène krus mik wi'ké iö'ké, Jesús até ie'pa shushä. ¹⁹ Pilato tō ishtök patké kaltak ki, e'

batséwarakitö Jesús krus mik. Ikitule e' tö ichè: “I dör Jesús Nazaret wak dör judiowak blú e'.” ²⁰ Wé ie' wötéwarakitö krus mik, e' aṭe Jerusalén tsinet, e' kueḱi taië judiowak tö ikitule e' sué. Ikitule ttè mañatökicha wa: hebreoie, latinie ena griegoie. ²¹ E' kueḱi judiowak sacerdotepa wökirpa tö iché Pilato a:

—Kë ishtar tö ie' dör judiowak blú. Ishtö tö ie' e' chö tö ie' dör judiowak blú.

²² Erë Pilato tö iiuté:

—Ï shtétke ye' tö, e' shtétkeyö, iméattkeyö es.

²³ Roma ñippökwakpa tö Jesús wötéwä krus mik, e' ukuöḱi ṭa ie'pa tö idatsi' blatélor ie'pa tkël a. Erë Jesús datsi' batsië e' aṭe. Datsi' e' yöule alabo, ²⁴ e' kueḱi ie'pa tö iché ñi a:

—Kë se' tö ijchèlor. Mishka inuk ákwöla wa isuoie tö yi ulà a iaṭmi.

Es itka wës itso' kitule Skëköl yëkkuö ḱi es, e' tö ichè: “Ye' datsi' blabatsélor ie'pa tö ñi a, ṭa inérak ákwöla wa isuoie tö yi ulà a ye' datsi' batsië e' aṭmi.”* Es Roma ñippökwakpa tö iwé.

²⁵ Krus o'mik Jesús mì ena imila ena María dör Cleofás alaköl ena María Magdala wak e'pa iëṭer. ²⁶ Mik Jesús tö imì ena ittökata dalër taië ie' éna, e'pa sué iëṭer ee, eṭa ichéitö imì a:

—A tayë, sḱ be' alà dur.

²⁷ Eṭa ie' tö iché ttökata ñe' a:

—Sḱ be' mì dur.

Es ittökata ñe' wä Jesús mì mítser kkö'nè ie' u a.

* **19:24** Salmo 22.18

Jesús duowa

(Mateo 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Jesús wā ijcher buaē tō ì uk ie' dē'bitu, e' wakaneone. Nies ttè kitule Skëköl yëkkuö kī, as e' wà tkō, e' kuekī ie' tō iché: —Ye' er sine.

²⁹ Eta ee tka' tkër, e' a vino shkōshkōë tso'. E' wa ie'pa tō suiyök nuwéka, ta itkéka kal kiè hisopo, ese ulatska kī, ta itkéwa ie' kkō a. ³⁰ Ie' tō ikuyé ta ichéitō:

—Ì kōs uk ye' dē'bitu, e' wakaneonetke.

E' ukuökī ta ie' e' wöéwa ta iwiköl émiitō, es iduowa.

Jesús nu tkérakitō ichane a kuaböt wa

³¹ Kawö e' wa, judiowak e' katablöke Ie'pa Yépa Yërulune Egipto e' kéwö tkō'wëkerakitō bule es, e' yöki. Bule es e' dör eno diwö. Erë eno diwö e' batseitseke taië shütë ie'pa tō, e' kuekī ie'pa wökirpa kë kī ikiane tō pë' wötëulewa krus mik, esepa nu mèat dö bule es. E' kuekī ie'pa tō ikié Pilato a tō itu' puklor patkō as iduölur bet ta inú öwarakitō iski wötëwa. ³² Eta Roma ñippökwakpa mía, ta wëm kéwe e' tu' péwa, e' ukuökī ta nies iëköl wötënewa Jesús ta krus mik, e' tu' péwa. ³³ Erë mik ie'pa de Jesús ska', eta ie'pa tō isué tō iduowatke. E' kuekī ie'pa kë wa itu' panewa.

³⁴ Erë ñippökwak eköl, e' tō Jesús nu àr e' tké kuaböt wa ichane a ta pé ena di' dettsa. ³⁵ E' kōs tka, e' sué ye' tō ye' wák wöbla wa, e' chök ye' tso' a' a. Ì chekeyö, e' dör mokī. Ye' wa ijcher tō e' dör mokī. Ipakekeyö a' a as a' erblö ie' mik. ³⁶ E' kōs tka as ì tso' kitule Skëköl yëkkuö kī e' wà tkō, e' tō

ichè: “Ie' diché kě p̄arpawā yēs.”† 37 Ikitule skà tò
ichè: “Ie' tkëule kuaböt wa, e' sueraë ie'pa tò.”‡

Jesús nu wötéwā ie'pa tò pö a

(Mateo 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

38 E' ukuök̄i t̄a wēm de eköl kiè José Arimatea wak, e' dör Jesús klé eköl, erè ie' suane judiowak wök̄irpa yök̄i, e' kuëk̄i ie' dör iklé eköl kě jcher yi wā ese. Ie' tò Pilato a kawö kié Jesús nu tsükmi blè. Pilato tò ie' a ikéwö mé, eta ie' mía t̄a Jesús nu mítser iwā. 39 Nicodemo dè'rö ttök Jesús t̄a nañewe, e' wák debitu José t̄a. Kapöli tso' s'nu patioie as kě inurwā bet, e' debitu Nicodemo wā dō kilo dabom mañayök (30) ekkè. Kapöli e' shütule kiö masmas kiè mirra ena áloe ese wa. 40 Ie'pa bøl tò Jesús nu patrēwā datsi'tak batsië bua'buu saruru nuulek̄a kapöli e' wa wēs judiowak wöblar es. 41 Wé Jesús du'wā krus mik, eē tsinet kal klö tso' tkëule. E' a ákuk tso' biule et s'nu blóie, erè kam s'nu bléria. 42 Pö e' atē tsinet wé Jesús dunewā eē, ñies judiowak eno diwö döketke, e' kuëk̄i ie'pa tò Jesús nu blé eē.

20

Jesús shkenekane

(Mateo 28.1-10; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

1 Eno diwö, e' bule es bla'mi, k̄a ià ttsettseë t̄a María Magdala wak mía wé Jesús nu blène eē. Ie' tò isué tò ák wa ákuk kkö wötëule, e' sinettsa bánet.
2 Ie' t̄unemi bet wé Simón Pedro ena Jesús ttökata

† 19:36 Salmo 34.20 ‡ 19:37 Zacarías 12.10

skà tso' ee. Ittökata e' dalëritsök ie' bak tajë. Ta ichéitö ie'pa a:

—¡Yile wà Skëképa nu minetsër! ¡Kë sa' wà ijcher tö wes ie'pa tö iwé!

³ Ie'pa míyal pö a. ⁴ Ie'pa böl tünemirak, erë Jesús ttökata ñe' tünemi bet Pedro tsata, e' kueki ie' demi kewe pö a. ⁵ Eë ie' e' wöéwa ta iká sué ákuk shua. Jesús nu kë ku'. Ie' tö datsi' wa Jesús nu parratewà e' ë sué, erë kë ie' minewà ákuk a iweblök. ⁶ Ie' itöki Simón Pedro debitu míwà ákuk a ta ñies e' ë suéitö. ⁷ Ñies datsi'tak wa Jesús wökir monewà, e' suéitö wörrat tër bánet. ⁸ Jesús ttökata de kewe, e' míwãñak ákuk a ta isuéitö ta iklö'wéitö tö moki Jesús shkenekane. ⁹ Kam ie'pa éna iwà arwà tö Jesús kawöta shkenukkane wes ikitule Skëköl yëkkuö ki es. ¹⁰ E' ukuöki ta ittökatapa böl míyalne wé ikapökerö ee.

*María tö Jesús sué shkeulekane
(Marcos 16.9-11)*

¹¹ María iù dur ákuk kkö a. Ie' iukeia ta ie' e' wöéwa ká sauk ákuk a. ¹² Eta Skëköl biyöchökwakpa suéitö böl idatsi' saruruë, e'pa tultur wé Jesús nu bak tër ee. Eköl tkër wé iwökir bak tër ee, iëköl tkër wé iklö bak tër ee. ¹³ Ie'pa tö María a ichaké:

—A tayë, ¿i iëitseke be' tö?

Ie' tö ie'pa iuté:

—Ye' Këképa nu minetsër yile wà. Kë ye' wà ijcher tö wes ie'pa tö iwé.

¹⁴ E' wöshà ta María wötrée ta ee Jesús dur. Ie' tö isué erë ie' kë wà isunewà tö Jesús idir. ¹⁵ Jesús tö ie' a ichaké:

—A tayë, ¿i iëitseke be' tö? ¿Yi yuleke be' tö?

María tō ibikeitsé tō ee idur e' dör kal klō tso' tkēule, e' kanéukwak, e' kuēki ie' tō iché ie' a:

—A kēkēpa, be' wā iminetsēr, e' tā ichō ña wé be' tō iblé, as ye' mi' itsuk.

¹⁶ Etā Jesús tō iché ie' a:

—¡A María!

Tā María e' wōtrée tā ichéitō ie' a hebreoie:

—¡Rabuni! (e' wà kiane ché: “S'wōbla'ukwak”)

¹⁷ Jesús tō iché ie' a:

—Ye' öwa. Kam ye' mi'ka ye' Yě ska', e' kuēki kē ye' wöklö'wariā. Erē be' yū ichök ye' ttōkatapa a tō ye' mi'kekane ye' Yě ska', e' dör a' Yě ñies. Ie' dör ye' Kēköl, a' Kēköl ñies.

¹⁸ Etā María Magdala wak miā Jesús ttōkatapa ska', tā ichéitō: “Ye' tō Skēkēpa sué.” Ñies ì kos ché Jesús tō ie' a, e' pakéneitō Jesús ttōkatapa a.

Jesús e' kkaché ittōkatapa a

(Mateo 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

¹⁹ Eno diwö, e' bule es nañewe tā Jesús ttōkatapa tular ñita u etkue ë a. Ie'pa suane judiowak wōkirpa yöki, e' kuēki ie'pa u wékkö wötē'tkēr darērē. Erē e' bet tā ie'pa tō isué tō Jesús de dur ie'pa shua. Ie' tō ie'pa shkē'wé ttē i' wa:

—¡A' senú bërè!

²⁰ Mik e' ché one tā ie' tō iulà ena ichane shka'ule, e' itō kkaché ie'pa a. Etā ittōkatapa ttsē'ne buaé tō Skēkēpa suéne ie'pa tō ttsē'ka. ²¹ Ie' tō iskà ché ie'pa a:

—¡A' senú bërè! Wēs ye' Yě tō ye' patkē'bitū ká i' a ie' ttē pakök, es ye' tō a' patkēmi ye' ttē pakök.

²² Ie' tō ie'pa wöiké siwa' wa tā ichéitō ie'pa a:

—Wiköl Batse'r kiöwə buaë a' tö a' er a. ²³ Yi ki íyi sulu nuí tso', ese olo'yé a' tö, e' ta ñies Skëköl tö ilo'yeraë iki. Yi ki íyi sulu nuí tso', ese kë olo'yane a' wə, e' ta ñies Skëköl kë tö ilo'yepa iki.

Tomás tö Jesús suéne ttsë'ka

²⁴ Jesús ttökatapa dabom eyök ki bö! (12), e' eköl kiè Tomás, e' kiè ñies Dídimó. Ie' kë ku' imalepa ta mik Jesús dë'dur ie'pa shuə eta.

²⁵ E' kueki ie'pa tö iché ie' a:

—Sa' tö Skëkëpa sué.

Erë Tomás tö ie'pa a iché:

—Ye' kë wə iulà shka'ule clavo wa, e' itö sune, ye' kë wə ye' wák ulatska patkënewə itö a, ye' kë wə ye' ulà patkënewə ichane shka'ule e' a, e'ma ye' kë tö yi ttè klö'wepa yës.

²⁶ Ká de pàköl, eta Jesús ttökatapa skà iënene iu a, eta Tomás tso'ñak ie'pa ta. U wékkö wötë'tkër, erë Jesús skà dedurne ie'pa shuə, ta ichéitö ie'pa a:

—¡A' senú bërè!

²⁷ E' ukuöki ta ichéitö Tomás a:

—Be' ulatska patkōwə ye' ulà shka'ule a, eta isaú. Be' ulà patkōwə ye' chane shka'ule e' a. Kë ibikeitsaria bötböt. ¡iklō'ú!

²⁸ Eta Tomás tö iiüté:

—¡Be' dör ye' Blú! ¡Be' dör ye' Këköl!

²⁹ Jesús tö iché ie' a:

—Be' ye' sué, e' kueki be' erblé ye' mik. Erë wépa erblé ye' mik, erë kë iwə ye' sune, ¡ayécha buaë esepa!

Yëkkuö i' wà dör i' es

³⁰ Ì kë or yi a ese o' taië Jesús tö ittökatapa wörki ikkachoie tö yi dör ie', ese kibiie kë kitule yëkkuö i'

kı. ³¹ Erë yëkkuö i' shtekeyö aş a' tö iklö'ù tö Jesús dör Skëköl Alà pairine'bitu idi' wa s'blúie e'. Nies ishtekeyö aş sene michoë dö a' ulà a, a' erblö ie' mik e' wa.

21

İttökatapa kul tö Jesús suéne ttsë'ka

¹ E' ukuöki ta Jesús e' kkachéne ittökatapa a batsöri kiè Tiberias, e' kkömik. E' pakè dör i' es: ² İttökatapa ñi dapa'wé ee, e'pa dör Simón Pedro, Tomás (e' kiè ñies Dídimo), Natanael (e' dör ká kiè Caná aṭe Galilea e' wak), Zebedeo ala'r bül tso'ñak, ñies Jesús ttökatapa skà bül tso'ñak. ³ Simón Pedro tö iché ie'pa a:

—Ye' mía nima klö'uk kla' wa.

Ie'pa tö iiüté:

—Sa' mi'keñak be' ta.

Etā ie'pa míyal ta ie' iékarak kanò a. Erë e' nañewe ie'pa kë wā nima klöone yës. ⁴ Mik ká ñirketke, etā Jesús demi batsöri kkömik, erë ittökatapa kë wā ijcher tö ie' idir. ⁵ Ie' tö ie'pa a ichaké:

—A wëpa, ¿a' nima klöne?

Ie'pa tö iiüté:

—Au, kë sa' wā iklöne yës.

⁶ Etā ie' iché:

—A' kla' uyó ulà bua'kka kke, etā nima klördaë.

Etā ie'pa tö iuyé ta iwà klöne taië, kë dë'kaia ie'pa kı. ⁷ Etā ittökata dalër taië ie' éna, e' tö iché Pedro a:

—ıSkëképa Jesús idir!

Mik Simón Pedro tö ittse tö Skëképa Jesús idir, etā bet idatsi' iékaneitö, ie' dur kiparuó ë mik

kaneblök e' kueḱi. Etā ie' e' ppée di' a ulaiklémi dōmi Jesús ska'. ⁸ Jesús ttōkatapa malepa wā kanò datṣe batsōri kkōmik, kla' wà deka chiē, e' kueratṣe enaena. Ie'pa tso' kukuie batsōri kkō a, cien metro ekkē, e' kueḱi ie'pa tō kla' kueratṣe. ⁹ Mik ie'pa e' yéttsa kanò a, etā ie'pa tō isué bö' ñarke, e' kī nima me'r etō. Ñies pan tso'. ¹⁰ Etā Jesús tō iché:

—Nima klō'wé a' tō, e' wele tsúbitu.

¹¹ Simón Pedro e' iéka kanò a tā ikla' wà deka chiē nima blublu ē wa, e' yéttsaitō ká sí kī. Nima dōka cien eyök kī dabom skeyök kī mañatō (153). Nima e' dör tajē, erē ikla' kē butsolone. ¹² Jesús tō ie'pa a iché:

—A' shkō chkök.

Ie'pa wā ijcher tō Skëkëpa Jesús idir, e' kueḱi ie'pa kē wā ie' a ichakine tō ¿be' dör yi? ¹³ E' ukuōki tā ie' mía bö' kkōmik tā pan ena nima klō'wéitō blaté méitō ittōkatapa a.

¹⁴ I' tā mañatökicha Jesús e' kkachéne ittōkatapa a ishkenekane e' ukuōki.

Jesús tté Pedro tā

¹⁵ Ie'pa chké one tā Jesús tō ichaké Simón Pedro a:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalëne, ye' ttōkatapa malepa éna ye' dalër, e' tsata?

Pedro tō iiuté:

—A Këkëpa, be' wā ijcher tō be' dalëne ye' éna.

Jesús tō iché ia:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkō'nú ña buaë weṣ obeja kkō'nukwakpa tō iobejala kkō'neke buaë es.

¹⁶ Jesús tō iskà chakéne:

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalëne?

Pedro tö ie' a iché:

—A Skëképa, be' wä ijcher tö be' dalëne ye' éna.

Jesús tö iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wes obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es.

¹⁷ Jesús tö Pedro a iskà chakéne i' ta ide mañatökicha.

—A Simón, Juan alà, ¿be' éna ye' dalëne?

Jesús tö Pedro a ichaké mañatökicha, e' kuëki Pedro erianeka. Ie' tö Jesús iüté:

—A Skëképa, i kos jcher be' wä. Be' wä ijcher tö be' dalëne ye' éna.

Jesús tö ie' a iché:

—E'ma wépa dör ye' icha, esepa kkö'nú ña buaë wes obeja kkö'nukwakpa tö iobejala kkö'neke buaë es. ¹⁸ Mokj ye' tö be' a ichè tö mik be' bak duladula, etä be' wák e' paiöke ena be' mi'ke wé be' wák shkak eë. Erë mik be' dewa wö'kela siarëla, etä be' ulà shulöraë ta o'ka tö be' ki datsi' ieraë ta be' tseramiitö wé be' kē shkak eë.

¹⁹ Ttè e' wa Jesús tö iwaché Pedro a tö wes ie' duörawa, e' wa ie' tö Skëköl kikeraka. E' ukuöki ta Jesús tö iché ia:

—Be' e' tköwä darërë ye' ttökataie këkraë.

Ittökata dalër taië Jesús éna, e' pakè

²⁰ Pedro e' wötrée tö isué tö Jesús ttökata dalër taië ie' éna, e' datse ie'pa itöki. Mik Jesús ttökatapa bata chka' ie' ta, etä ittökata e' e' tkéseer tkër Jesús o'mik ta ie' a ichakéitö, “A Skëképa, ¿yi tö be' wömerattsa?” ²¹ Mik Pedro tö isué Jesús ttökata e' datse ie'pa itöki, etä ie' tö Jesús a ichaké:

—A Skëkëpa, be' ttökata datse se' itöki çì tkömi e' ta?

²² Ie' tö iiuté:

—Ye' k_i ikiane tö ie' at ttsë'ka dō mik ye' dōne ekkë, e' ta çwes e' de be' yöki? Be' e' tkōwā darërë ye' ttökataie këkraë.

²³ Ttè e' kuëki Jesús ttökata e' tté t_inekā iyamipa shuā, tö kë iduōpawā. Erë Jesús kë wā iyëne tö kë iduōpawā. È ie' tö iché: “Ye' k_i ikiane tö ie' at ttsë'ka dō mik ye' dōne ekkë, e' ta çwes e' de be' yöki?”

²⁴ Jesús ttökata e' tso' ttè i' pakök a' a, e' tso' ttè i' shtök yëkkuö i' k_i. Sa' wā ijcher tö ttè i' dör mokië.

²⁵ Jesús tö ì skà o' taië, e' kōs shtōpa yëkkuö k_i, e' ma ye' iklö'wé tö yëkkuö kitule e' kōs kë chōpaka ká i' a.

lxxxv

Tte Pa'ali Me' Skëköl tö Se' a
New Testament and Shorter Old Testament in Bribri
(CS:bzd:Bribri)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bribri

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Bribri

bzd

Costa Rica

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Shorter Old Testament

in Bribri

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

70b70297-578d-5d61-9b6f-3119201e28ca